

17 EXPERIENȚE
FEMININE

Citiți un dosar dedicat volumului *Tovarășe de drum* la care participă Simona Popescu, Adriana Babeți, Alina Radu, Dan Lungu și Radu Pavel Cheo.

ÎN » PAGINILE 3-5

PRIMUL MAGAZIN CULTURAL DIN ROMÂNIA » APARE S-MB | TA » EDIȚIA DE IAȘI » WWW.SUPLIMENT.POLIROM.RO

Suplimentul DE CULTURĂ

ARTISTUL ASOCIAT

- S\pt\m'na 1 - Interviu
- S\pt\m'na 2 - Text de autor
- S\pt\m'na 3 - Criticii despre...
- S\pt\m'na 4 - Colegii de breas\ despre...

Iulie -
RADU AFRIM

NR. 185 » 28 iunie - 4 iulie 2008 » S\pt\m'nal realizat de Editura Polirom [i „Ziarul de Iași” » supliment@polirom.ro

Refuz să muncesc „pe bani” ca să-mi pregătesc proiectele

Interviu cu Adina Pintilie

S-a lansat nainte s\ termine UNATC-ul. Documentarul s\u, *Nu te sup\ra, dar...*, a fost selecționat la Locarno [i premiat, printre altele, la Leipzig, urm\nd un traseu festivalier de invidiat. Este nominalizat\ la secțiunea „Opera Omnia” a Marilor Premii Prometheus. Un interviu de Iulia Blaga.

ÎN » PAGINILE 6-7

Trei răspunsuri de la Dan Sociu

Bogdan Romaniuc

„Urbancolia o s\ aib\ o continuare nu în sensul c\ toate firele din această carte vor fi reluate în urm\toarea. Vor fi mai multe c\vrji grupate sub eticheta asta.”

ÎN » PAGINA 13

REGIZORUL RADU AFRIM, ARTISTUL ASOCIAT AL LUNII IULIE:

„Nu `mi trebuie nici un rege `n C.V.”

Radu Afrim e creatorul eroilor moi, copiilor din plastilin\ [i b\tr\nilor ghidu[i care se joac\ `ntr-o lume hipersensibilizat\. Afrim simte tare toat\ nebunia pove[tilor noastre din realitatea imediat\.

» „Spectacolele mele nu au fost niciodat\ trimise pe bani române[ti dincolo. Ele au fost `ntotdeauna chemate de cei de acolo. Pe banii lor. Spre deosebire de cele ale altora, care fac turism cultural intens sub umbrela Ministerului de Externe sau al Agriculturii...”

„N-am fost niciodat\ un pu[ti t\vlit `n pumni [i picioare, dar, probabil, a[fi un excelent mo[razna. Dac\ a[apuca age-ul... ceea ce nu cred. C\`t despre babe, nu cred c\ exist\ altfel de babe dec\`t z\lude...”

Citiți interviul realizat
de Mihaela Michailov
ÎN » PAGINILE 8-9

CIRCUL NOSTRU VĂ PREZINTĂ:

Vremea carismei

A început printr-o izbucnire în lacrimi, în fața camerelor de luat vederi. Sigur, personajul exista dinainte, am fi avut capacitatea să-l observăm așa cum e, c [t]iga-se alegerile pentru capitală cu același discurs haotic, dar „popular”, adunase c teva fan-cluburi. Există. Dar prestația la nivel național a fost c [t]igat odată cu acel „Drag, Stolo”. Atunci s-a născut cu adevărat omul politic Traian Băsescu. De fapt, nu el. Ci o ntrăeag epocă. O epocă a unor personaje aparte, „carismatice” cum le place unor analiști să spună, deși carisma este njeleas în alt mod n democrații ceva mai vechi dec t cea românească, precum democrația americană. Oricum, așa s-a născut epoca unei carisme de tip mioritic [i] n ea trâm din plin n momentul de față.

Am urmărit apoi, unii dintre noi siderați, alții entuziasmați, evoluția altui personaj plin de carismă mioritică, pe numele lui Gigi Becali. Direct n exprimare, mimnd perfect sinceritatea, pe schema inventată de Traian Băsescu, capabil să bată oricnd cu pumnul n masă, să prăsească oricnd revoltat un show TV neconvenabil, să nvrătească oricnd deasupra crețetului o sabie imaginată drept jii, precum un veritabil rzbionic al luminii, Gigi Becali a fcut tumbie printre intenții de vot, ba chiar printre voturi. n funcție de soarele sfnt de pe cer [i] de Steaua mai puțin sfntă de pe Pământ. Dar, una peste alta, [i] a pstrat carisma. Iar carisma l-a fcut aliat al PD-L-ului n Consiliul General al Capitalei [i] cine [tie] ce-l va mai face n continuare. Epoca acestor carisme de tip mioritic nlflorește.

[i] a aprut Sorin Opreșcu. Candidat pentru Primăria Bucureștiului. Cu două efcuiri electorale la activ din aceeași poziție. Analizii au pus victoria sa pe seama unei așa-zise independențe. Fără aceasta, spun mai toți cei care [i] dau avizat prerea n presa scrisă sau la televizor, Sorin Opreșcu ar fi pierdut [i] de ast dat. Sprjinit de PSD, n-ar fi avut nici o ansă. Cu toată stima față de prerile avizate, mi permit totuși să găsesc o altă explicație. Pornind de la faptul că, oric t s-ar fi dezis doctorul de PSD, ntreag electorat, cu at t mai mult cel bucurețean, a [tiut] de unde vine [i] pe cine reprezintă. Dacă nu n acte, mcar n cuget [i] simțiri. Cu toate acestea, Sorin Opreșcu l-a nvinșat drept de apel pe Vasile Blaga. Iar prerea mea e că lucrul acesta s-a ntmplat nu pentru că Sorin Opreșcu a beneficiat de condiția de independent, nici pentru că domnia sa s-a „copiat” politic ntre timp, nvd nd din două efcuiri anterioare. Ci pentru că electoratul nostru a intrat n altă epocă. n epoca acestei carisme de tip mioritic adică.

Victoria lui Sorin Opreșcu a fost pregătită ncl din 2004. De la niște lacrimi vrsate n direct, România electorală a trecut, treptat, spre politicianul artist, politicianul capabil de show. Nu ne mai interesează programe. Nu ne mai interesează nici mcar autostrizi zburtoare. Ne interesează doar că omul care vorbește n fața noastră să fie capabil de entertainment. i iubim pe acești entertaineri care ne conduc. Nu fac nimic n afară de a ne menține interesul pentru

circ? [i] ce-i cu asta? Măcar ne distrează, măcar ne dau o stare de bine. Cu m necile lor suflete, cu limbajul lor colorat, cu vorbele lor care pun la grea ncerare CNA-ul, acești politicieni snt cele mai bune produse ale spiritului românesc. n s f [i]t, ne identificăm [i] noi cu cineva. Ne-a plăcut întotdeauna chiulul de la serviciu, am inventat cu drag expresia „ei se fac că ne plătesc, noi ne facem că muncim”, adorăm berica din timpul programului, ne simțim datori să-i distrăm pe cei alături de care petrecem cu să nu-i iubim. Pentru că ne-am sțurat de via care [i] poartă cravatele de mil de euro pe la televiziuni [i] ne obsesăm cu cifre, programe economice, strategii politice [i] așa mai departe. Să ne scutească! Noi vrem oameni din popor, oameni care vorbesc ca noi, care chiulesc ca noi, care lenevesc ca noi, care njură ca noi.

n 2004 s-a inaugurat vremea carismei de tip mioritic. [i] de atunci v nrm orice politician care se pliază pe așteptările noastre n acest sens. Pentru că noi, ca popor, sntem extrem de carismatici, doamnelor [i] domnilor. Noi ntre noi, firește. Occidentalii via care ncl stau ntr-o r ncl pe buza prăpastiei nu snt capabili să njeleag, să vadă c t sntem de carismatici. Ei interpretează gesturile noastre carismatice ntr-un mod de naturat. Ne fac hoji, necivilizați, murdari, dezorganizați, corupți? Asta se ntmplă dintr-un singur motiv: obtuți fiind, ne invidiază carisma. Mama lor de plictoși!

ROMÂNII E DEȘTEPTI

Votează și nu cerceta (II)

Așa cum mă plngeam [i] săptmna trecută, n România e mult mai rău (pentru echilibrul psihic [i] respectul de sine al individului) să votezi rațional dec t să rmi la statutul de fan de partid.

Luați, de exemplu, un fan PSD (FSN-PDSR). Ce frământări morale să fi avut el? A trnit, desigur, unele dezamgiri, dar [i] mari bucurii – bucuriile victoriilor din 1990, 1992, 2000... n general n să rmas egal cu sine nsuși, cu Iliescu, cu Miron Mitrea, cu Adrian Nstase [i] cu ceilalți. Poate că unii vor fi suferit doar la plecarea lui Petre Roman.

Sau să luăm un fan PNL. Ji va spune că partidul liberal adevărat n-a greșit niciodată (indiferent care va fi fiind acel

dobitocul care se consumă excesiv, cu intenția de a stabili adevărul, [i] cine e cetăeanul liniștit, care [i] m ncl mnet) și că, deși mimăm de aproape douăzeci de ani, noi n-avem așa ceva. Avem doar fani, cutre și o mină de dobitoci”.

O să dau un ultim exemplu, cel care mi-a nimit definitiv convingerea n triumful rațiunii. E un caz local, dar care s-a repetat, ntr-o formă sau alta, n toată România. n Timișoara, cum era de așteptat, primarul en titre George Ciuhandu a c [t]igat alegerile din primul tur. Cu o aliană PNL-PN)CD-FDG (Forumul Democrat German), a obținut [i] cele mai multe locuri n Consiliul Local. Cele

mai multe, dar nu majoritatea... Așa că a [a-numita Aliană] pentru Timișoara nclut o aliană postelectorală cu PSD.

Cu o săptmă năainte de vot, după multe calcule raționale, am decis să votez cu Alianța pentru Timișoara la Consiliul Local [i] cu PD-L la Consiliul Judeean, pentru a nu pune oule n același col. Cine [tie] ce le trece liberalilor prin cap? Cine [tie] cum i vor forța mna lui Ciuhandu? M-am gndit chiar [i] la o aliană neoficială PNL-PSD, care să-l izoleze pe primarul nrist. Numai la o aliană PNL-PN)CD-PSD nu m-a [i] gndit! Mă ntreb cu c t plcere ar privi Corneliu Coposu o asemenea aliană – exact n oraful defunctei Proclamații de la Timișoara!

Ce-i drept, primarul Timișoarei a declarat că e vorba doar de o aliană la nivel administrativ, nu doar politic. A [adar, PSD-l [ti, liberalii [i]

nrist [i] se vor certa n continuare pe teme ideologice. Vor mpri doar banii rezultați din afacerile locale controlate de primărie, fiindcă e singurul lucru care contează, nu? Uf, m-am mai liniștit!

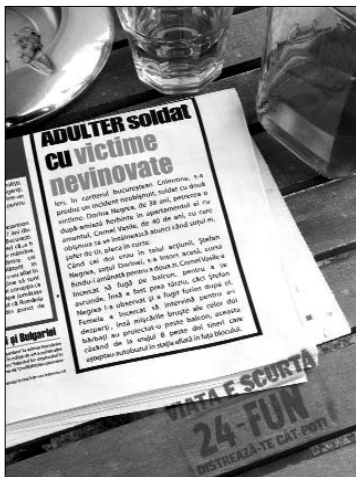
Serios acum, mă ntreb cum i va primi primarul nrist pe Ion Iliescu, președintele de onoare al aliaților săi PSD-l [ti, dacă va veni la Timișoara. [i] bnuiesc că acum, cu această aliană, domnul Ciuhandu a semnat actul de deces al PN)CD. Ce-i drept, era [i] vremea! Dar eu, rațional [i] cumpătat, l-am votat. Rațional, logic [i] cu mintea ntreag. Acum mi rod unghiele [i] m ntreb dacă nu era mai bine să fiu fanul cuba.

Asta e: am fost un dobitoc. Nu mă pricep la politică [i] pace. Mai ales la politica românească. Altfel aș fi priceput de mult că, deși mimăm de aproape douăzeci de ani, noi n-avem așa ceva. Avem doar fani, cutre [i] o m ncl de dobitoci.

» **Aceeași logică funcționează la toți fanii de partid: eșecurile snt întotdeauna vina celor din afară și snt doar temporare, succesele snt succesive și stau să apară. Și-atunci cine trăiește dezamgiri mai profunde. Raționalul sau pasionalul?**

» **În sfârșit, ne identificăm și noi cu cineva. Ne-a plăcut întotdeauna chiulul de la serviciu, am inventat cu drag expresia „ei se fac că ne plătesc, noi ne facem că muncim”, adorăm berica din timpul programului, ne simțim datori să-i distrăm pe cei alături de care petrecem cu bancuri, mici sugestii obscene, cu un limbaj deochiat.**

partid liberal). Partidul a fost ntotdeauna nedrept [i]it sau furat, dar p ncl urmă nvinș – doar e la guvernare. Prărsirea corabiei Convenției Democratice a fost, desigur, o mi [care] abilă de supravieuire politică.

Eliminarea PD-ului din guvern a fost o măsură necesară. Susținerea PSD-ului e doar o manevră inteligentă.

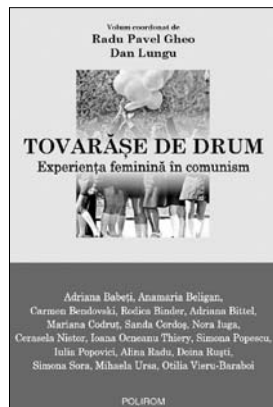
P ncl [i] fanii PRM, partid aflat n cldere liberă, v d n gruparea lor cel mai curat, mai bun [i] mai capabil grup de potențiali lideri ai României. Prăbușirea PRM n sondaje e, desigur, orchestrată de diverse forțe occulte. Voturile le-au fost furate. Adepții le-au fost bătuti sau n-au fost lșajati să voteze. [i] așa mai departe...

Radu Pavel Gheo [i Dan Lungu s'nt coordonatorii unui volum colectiv inedit: *Tovarășe de drum*, dedicat experienței feminine în comunism. Au plecat de la ideea că memoria noastră a rămas insensibilă la experiența de gen în regimul totalitar. Au pornit la drum [i au strâns în volumul apărut în colecția „Ego. Grafii” a Editurii Polirom texte aparținând unor voci cunoscute din peisajul cultural de la noi.

„Comunismul nu a fost trăit [i perceput la fel de toată lumea, scriu în prefață] cei doi autori; el a fost diferit pentru securiți [i victime, pentru intelectuali [i muncitori, pentru membri de partid [i nemembri, pentru adulți [i copii, pentru femei [i bărbați etc. Cu certitudine, există experiențe care nu au fost accesibile decât femeilor. Cartea de față vrea să le pună laolalt, pentru a le da volum, consistență [i vizibilitate. Presupoziția noastră este aceea că, de la micile evenimente ale vieții cotidiene [i pînă la întîmplările deosebite, de la relația de cuplu [i pînă la raporturile de putere, femeile au o manieră diferită de a se investi în viața socială”.

Dosar realizat de
Lucian Dan Teodorovici

Paginile următoare reprezintă
transcrierea emisiunii „Cercul nostru
special” de la Radio Iași FM din 31 mai.

2 tovarăși de carte prezintă

17 experiențe feminine în comunism

Dan Lungu: „Acest volum contează nu numai ca mărturie, ci și ca literatură”

De ce era necesară o asemenea carte acum?

Nu am ales un moment anume. Ideea ne-a venit acum doi ani, la Neptun, la un festival. Discutam cu Radu Pavel Gheo [i a apărut această idee. Pe măsură ce m-am gândit, m-am îndrăgostit de ea, i-am scris lui Gheo [i am pus la cale volumul. Cred că este foarte important pentru că s'nt mai multe perioade de rememorare a comunismului. A trecut faza în care discutăm despre nchisori, despre torționari – bine, investigațiile continue în sensul acesta –, a urmat apoi un discurs mai „relaxat” [i eu am constatat, împreună cu Gheo, că s-a vorbit despre multe categorii socio-profesionale, dar despre femei foarte puțin – nu numai despre legea avorturilor, dar [i despre experiența cotidiană a femeilor. [i cred că ele au un tip de experiență diferit de

al bărbaților. Am spus că puse laolalt pot da un volum interesant.

Eu s'nt încântat de carte, de [i contribuția noastră este minoră [i de fiecare dată cînd cineva mi cere să vorbesc despre acest volum, mă simt în culpă pentru că noi am venit cu ideea, am coordonat, dar practic greu l-au dus autoarele.

De ce ați ales sintagma „tovarășe de drum”? Din cîte [tiu, această sintagmă este venită pe filonul sovietic [i i definea pe intelectualii care nu erau membri ai Partidului Comunist, dar care erau „oameni de încredere”.

Titlul a fost negociat, ca să spun așa. Eu am venit cu *Experiența feminină în comunism*, Gheo cu *Tovarășe de*

drum. Am mizat un pic [i pe ambiguitatea titlului, în sensul că „tovarășe de drum” înseamnă [i oameni care merg împreună, care împart [esc aceea [i experiență], dar înseamnă [i ce ai spus tu, iar în sensul acesta raportarea este ironică.

Se potrivește foarte bine cu modul în care au fost redactate textele, pentru că este o abordare uor detaliată, ironică, însă dincolo de această interfață există o ntraga poveste dramatică în fiecare dintre textele din volum.

Cred că dacă vrei să înlegi foarte bine o epocă, trebuie să înlegi cum decurgeau viața cotidiană [i lucrurile mărunt în perioada respectivă. Eu vreau să marcăm însă că textele autoarelor au o valoare literară extraordinară [i contează acest volum nu numai ca mărturie, ci [i ca literatură. Am descoperit, de exemplu, în Alina Radu o prozatoare de excepție pe care, recunosc, nu o țiam.

RADU PAVEL GHEO: „TOVARĂȘE DE MUNCĂ ȘI VIAȚĂ” ERAU SOȚIILE

Am să te întreb pentru început ce l-am ntrebat [i pe Dan Lungu, celălalt coordonator al volumului. Pe mine m-a intrigat inițial titlul, pentru că „tovarășe de drum” este o sintagmă care vine din spațiul sovietic [i care i definea pe intelectualii ce nu aparțineau Partidului Comunist, dar care erau simpatizanți, oameni de încredere”. De ce ați ales acest titlu pentru volum?

Dacă mi amintesc bine, propunerea a fost a mea. Eu am mers pe o sintagmă pe care o aveam în limbajul

epocii la noi: „tovarășe de drum” sau „tovarășe de muncă [i viață” erau soțiile, fie că erau sau nu membre ale Partidului Comunist. Această sintagmă sugerează cumva două lucruri: pe de o parte, faptul că femeile erau angrenate [i în mecanismul acesta din epocă, iar pe de altă parte, sintagma sugera o plasare oarecum în plan secund a femeilor. Ca [i în cazul pomenit de tine cu intelectualii, tovarășele de drum erau tovarășele cuiva care era un pic mai important, ale celui care

deschidea drumul. Iar lucrurile stăteau invers. Chiar dacă, oficial, drumul era deschis de liderii comuniști, greu era dus mai degrabă de tovarășele de drum ale tovarășilor.

Ați luat în calcul de la bun început mai degrabă poveștile mărunt, de zi cu zi, decât poveștile cele mari, tragice [i despre care s-au scris nenumărate cărți [i s-au făcut numeroase filme.

Noi ne-am gândit să lăsăm autoarelor o marjă cît mai mare de miicare – [i astfel

era mult mai ușor să mergem pe linia autobiografică. Am optat pentru autoare din sfera umanistă, intelectuală, obișnuite cu scrisul, pentru că de obicei scriitorii încearcă să dea [i un fel de viziune de ansamblu, iar literatura are această valoare.

Fiecare text din acest volum abordează comunismul dintr-o anumită perspectivă, una uor ironică sau autoironică. Ce crezi că le-a făcut pe autoare să vrea să abordeze textele în maniera aceasta?

Eu am gândit la un moment dat că ar putea fi vorba [i de distanță în timp, dar s-ar putea să fie [i o atitudine „exorcizatoare” a perioadei respective. Oricum, nu [i vine foarte uor să [i plîngi de milă, de [i multe dintre lucrurile descrise acolo s'nt dure, tragice altdată.

[i atunci nu ai altceva ce face decât, cum spune Simona Popescu, să [i rzi de milă.

Da, cumva să te salvezi prin rsi.

Simona Popescu: HoRor Cool

Contribuția ta la acest volum se cheamă „HoRor Cool”...

Da. -nc\ din titlu am pus un singur r. Eu [i prietena mea ne r-dem de mil\, ca s\ spun a[a, g n-dindu-ne la anii tinere]ii noastre sub comunism, iar din c\nd n\ c\nd apare acest cuv\nt, horor, spus a[a, cu un r românesc [i pe care l-am folosit n\ titlul textului meu.

Am observat c\ n\ textul t\u ai mers pe principiul madlenei lui Proust, pornind de la cuvinte-cheie precum „tetra”, „blugi”, „parfumul Jubileu”, [i-ai amintit momente din acea perioad\, iar laitmotivul e c\ n\ momentul n\ care se activeaz\ madlena e nsojit\ de r s. -nt\ mpl-rile s\nt povestite, de asemenea, cu o trist\ ironie, [i totu[i cuv\ntul cel mai pregnant n\ text este „horor”. Cum se mpac\ hororul cu amintirile acestea pe seama c\vrora acum po]i s\ rzi?

Eu am s\ fac acum o m\rturisire [i am s\ spun c\ ini]ial a[fi vrut s\ refuz invita]ia de a participa la a-cest\ antologie cu un text. Nu prea mi place s\ mi pl ng de mil\ n\ public [i adev\rul e c\ dac\ stau [i m\ g ndesc la trecutul meu, nu-l prea g\desc amuzant. Astfel c\, dup\ ce l-am am\ nat pe Radu Pavel Gheo, care a fost teribil de amabil [i de politico[s [i a insistat a[a elegant [i mi-a spus c\ deadline-ul s-a mutat [i n\c\ mai este ceva vreme, poate m\ r\zg ndesc, mi-a venit n\ minte c\ n\ fond nu trebuie s\ scriu neap\rat un text n\ care s\ mi pl ng de mil\ [i a ap\rut instantaneu expresia aceasta „a-]i r de de mil\”. Cred c\ asta m-a f\cut s\ scriu textul [i vreau s\ spun c\ acum le mul]umesc coordonatorilor Radu Pavel Gheo [i Dan Lungu, pentru c\ l-am scris cu foarte mult\ pl\cere, l-am scris u[or – eu scriu foarte greu literatur\ n\ general. Cred c\ am exorcizat pu]in demonul [i am n\vat [i eu jocul acesta pe care l\ practic\ cei mai tineri dec\ t mine, [i anume s\mi r d de mil\.

Cam to]i cei care au contribuit la acest volum par a-[i r de de mil\ p-n\ la urm\.

Da. Eu m\ a]teptam la altceva [i m\ bucur foarte mult c\ tovar[e]-le mele de drum [i cam r d de mil\.

M-a impresionat foarte mult modul n\ care]i nchei textul. Era vorba de o secven]\ din Parisul anului

2007, n\ care te ntrebai ce c\utau acolo ni[te tineri mbr\ca]i n\ haine tipice anilor '80 comuni[ti [i ai aflat c\ s\nt o forma]ie [i c\ preg\tesc un CD.

Erau foarte cool [i [i f\cuser\ rost de haine din Estul comunist de prin magazinele second hand. Am fost foarte surprins\.. Chiar am stat acolo, l-am ascultat, c\ntau cu o energie de care numai un estic este n\ stare, n\tr-un mod aproape disperat, [i mi-a spus c\, uite, [i-au luat garderoba de prin familie – mama mea n\c\ mai purta c\ciuli de alea de blan\ – [i au venit la Paris s\ c\ tige ni[te bani. Am fost foarte surprins\ c\nd am auzit c\ erau vajnici parizieni care [i lansau un CD n\tr-o s\pt\m\ n\, deja aveau foarte mult succes [i un contract care urma s\i umple de bani.

M\ ntreb dac\ nu cumva tinerii ace[ti]ia care consider\ comunismul foarte cool nu ar putea fi n[ela]i de perspectiva noastr\ u[or amuzat\.

Nu cred c\ exist\ acest risc. Textele pe care le-am citit n\ acest\ carte, [i chiar textul meu, s\nt pline de am\r\ciune, de autoironie. Poate am luat aceast\ decizie s\ [i z bim pu]in, dar cred c\ important\ este am\r\ciunea, [i se simte. Nu am f\cut altceva dec\ t s\ schimb\m pu]in retorică. Nu mai]ine retorică pl\nsului de mil\, poate doar dac\ ai avut ni[te experien]e cu adev\rat dramatice – nchisoare, experien]e legate de Securitate –, de[]i cred c\ [i unii dintre cei care au trecut prin asta folosesc retorică aceasta a ironiei, a autoironiei. D\ mai bine s\-]i rzi de mil\ dec\ t s\-]i pl ngi de mil\, dar undeva exist\ s mburele acela am\rui [i mila nu de tine, c\ t de tot ce ai pierdut [i de to]i cei din jurul t\u care]i seam\ n\ at\ t de mult. Ca dovad\, mi-e mil\ de fetele asta care am fost. Ne-am pierdut tinere]ea, puteam s\ facem at\ tea lucruri, dac\ stau bine [i m\ g ndesc. Poate, pe de alt\ parte, a fost [ansa noastr\, pentru c\, uite, am f\cut c\ te ceva, am scris literatur\, ne-am salvat n\tr-un fel. Dar ca s\ nu pl ng de mil\, prefer parc\ r sul acesta amar. R sul – s\ nu se n]eleag\ gre[it, depinde cum l\ conotezi, n\ ce contexte l\ iei, pentru c\ el are at\ tea direc]ii [i at\ tea substraturi – a fost [i atunci [i r\m\ ne [i acum cea mai cool manifestare anticomunist\.

ADRIANA BABEȚI – „SARSANELA”

„Scriu despre tot ce am c\rat de la gr\dini] p`n\ alalt\ieri”

„-nt\ mpl\ri din istoria m\run] n ghe-suite n\ sute de plase, gen]i, saci, traiste, sacofe, rucsa]uri, cof\uri, geamantane.” De ce ai ales n\ mpl\ri din acestea m\run]te, altfel pline de semnifica]ii? De ce nu ai vorbit despre lucrurile foarte grave, ci ai adoptat aceast\ pozi]ie, cu un u[or z mbet pe buze, fa]\ de o perioad\ absolut dramatic\?

Pentru c\ subiectele cu adev\rat dure pentru o femeie care a tr\vit n\ comunism in-tr\, dup\ mine, n\ dou\ categorii: pe de-o parte, experien]ele politice extreme (arestare, deportare, domiciliu for]at, anchetare, confiscarea bunurilor [i a drepturilor), pe de alta, cele legate de corp [i de intimitate. Pe primele nu le-am tr\vit direct, ci doar prin rude, vecini, prieteni, deci cu surdina pus\, pentru c\ eram copil [i nu n]elegeam nimic din ce se n\mpla n\ jur. C\ t despre intimitate, ca s\ ie[]i la b\taie cu dramele, ba chiar tragediile corpului t\u de femeie, ai nevoie sau de un mare curaj, sau de un mare talent. Din p\cate, nu le am pe niciare.

-n schimb, ai din plin modestie...

(R de) Am apreciat-o pe Doina Ru[ti, care a intrat n\ zona interzis\.. Toate am fi avut ce spune, dar, repet,]i trebuie un curaj enorm ca s\ te expui a[a. -n ce prive[te experien]a mea de femeie-cal, cred c\ depune [i ea, n\ felul ei, o m\rturie despre cum mi s-a irosit o parte din via]\.. -ns\ [i c\nd am c\rat n\ draci tot felul de catrafuse, [i c\nd am scris despre ele, nu mi-a venit s\ m\ martirizez. Sincer, mi s-a p\rut fireasc\ sarsaneliada. Dac\ nu mi-ar sta o ghitlin\ deasupra capului din cauza mioipiei uria]e, n-ar fi chiar nici o problem\.. [tii ce se n\mpl\? Cred c\ o dramatizare excesiv\ ar fi diminuat mult efectul din pagin\.. Unele prietene mi-au spus c\ s-au pr\p\dit de r s, altele, c\ au r s ce-au r s, dar le-a venit [i s\ pl ng\, iar un prieten (care m\ [tie cel mai bine) a zis c\ de fapt s\nt o mare par[iv\ cu aerul meu de victim\ binedispus\.

De la cine ai ncasat-o prietene[te]?

Nu spun. Pe de alt\ parte, chiar a[a am tr\vit lucrurile alea, firesc, cu un soi de umor de protec]ie. Altfel, cred c\ a[fi capotat. Sigur c\ n\ realitate m-am mai v\li-c\rit, oameni s\ntem, dar per ansamblu am rezistat la t\ v\leal\, dup\ modelul femeilor din familia mea. Vreau s\ spun c\ o mare gravitate, o hiper-patetizare a temei n-ar fi r\spuns nici gustului meu literar, dar mai ales n-ar fi fost adev\rate. Pentru c\, repet, am c\rat tone de pro-vizii [i catrafuse, ca at\ tea alte femei din România. Poate c\ unora li s-a p\rut un calvar. Miei, nu.

Este foarte bun\ acest\ subliniere, pentru c\ p n\ la urm\ s\nt istorii personale [i fiecare le-a tr\vit n\ modul lui.

Sarsanela abia trezit\ din somn, pe la șase ani

{tii de ce mi-am dat seama, Luci? Chiar dac\ ce spun n-are neap\rat leg\tur\ cu cartea. C\, de fapt, percep]ia din exterior a ceea ce i s-a n\mplat altcuiva este mult mai dramatic\ dec\ t ce a tr\vit n\ realitate respectiva persoan\..]i-o spun din experien] proprie. Din afar\, totul se vede mai dur (mor]i, boli, desp\vir]iri). C\nd e[ti n\untrul catastrofei, parc\ e pu]in altfel, mai soft, probabil [i pentru c\ nu prea realizezi c\]i se n\mpl\ un dezastru. Tocmai de aceea, chiar c\nd am povestit lucruri jalnice, sordide, n\ fond, de-o nespus\ triste]e, am n\cercat s\ nu-mi tr\dez starea avu]t\ atunci c\nd le-am tr\vit: un amestec de tragic [i comic. De acolo mi vine acel z mbet c\ n\ col]ul gurii c\nd scriu despre ce mi s-a n\mplat. Adic\ timbrul ironic, autoironic.

E adev\rat ce spui. Pe de alt\ parte, m-am trezit de multe ori r z nd n\ hohote pe parcursul lecturii. De pild\, chiar [i n\ momentul n\ care am citit cum ai c\zut n\ acea groap\, pentru

c\ era un n\ntineric bezn\, [i ai fost ajutat\ s\ ie[]i de acolo de un nev\z\tor.

{tii care e r sul lumii, ca s\ zic a[a? C\ nici moart\ n-a[fi putut inventa o scen\ ca aia, n\tr-at\ t mi s-ar fi p\rut de cusut\ cu a] alb\, ba chiar kitsch. Chestia e c\, din nou, via]a mi-a b\tat la puncte imagina]ia.

Cum era cu sarsanela atunci [i cum e acum?

A[putea s-o iau de la cap\ [i s\ scriu un c\rvor] despre tot ce am c\rat de la gr\dini] p n\ alalt\ieri, at\ t de multe lucruri [i n\ mpl\ri au r\mas pe dinafar\.. Care-i diferen]a dintre atunci [i acum? Am doar dou\ cuvinte-cheie pentru ce e acum: diversitate [i av\nt tehnologic. Chiar c\nd st\m noi de vorb\, am n\ c\rc\ un rucsa] Kenvelo [i tr\ri dup\ mine un c\rvor] telescopic cu dou\ ro]i, cu o-prior [i sistem de amortizat\ zdronc\neala. Evident, e plin ochi, dar l\ trag ca pe-un fulg cu o m\ n\.. -n cealalt\ o]in pe Nokia la care vorbesc.

Alina Radu: „O zi din viața Alinei Viktorovna”

De ce „O zi din viața Alinei Viktorovna”?

Drept să îți spun, inițial nu m-am gândit la O zi din viața lui Ivan Denisovi, cum mi-a spus mai târziu Radu Pavel Gheo. Era mult mai simplu de at. Pur [i simplu, n anii aceia '80, c'nd nu aveai ce vedea la Televiziunea Română, noi, puțiii ăleni, ne uitam la TV Moscova, TV 1 [i TV 2, [i mai puțin la televiziunea Chi[in]u, pentru c\ programul lor era mai puțin ofertant. Erau anii Perestroik[i [i rușii d\deau niște programe formidabile, d\deau muzic\ rock, filme – din p\cate traduse, se suprapunea vocea rusului cu vocile actorilor americani sau englezi. Aveau emisiuni foarte incitante [i eu aveam noroc c\ mama mea, care este absolut\ de rus\, mi traducea foarte mult. [i cred c\ din acest motiv, c\ ne uitam mereu la ruși, mama mi spunea n glum\ Alina Viktorovna, pentru c\ pe tat\l meu l chema Victor. De la Alina Viktorovna am pornit [i am ncercat s\ concentrez ntr-o singur\ zi c\teva experiențe din viața unei adolescente din anii '80.

Povestea ta acoper\ ntr-adevr\ o zi banal\ [i totul se des\l\oar\ n jurul haineilor pe care urmează să le porți la o petrecere.

Cam așa ceva. C'nd a ap\rut cartea, citind textele celorlalte autoare, m-am gândit c\ ai fi vrut ca [i textul meu să fie puțin mai grav. Suna destul de frivol, pe l'ng\ celelalte probleme grave cum ar fi fuga dup\ m\ncare, greu\șile n gospodrie, avorturile.

Eu nu l-am perceput deloc ca fiind frivol.

Erau probleme serioase pentru v\sta aceea, asta vreau să spun, [i dintr-o minim\ onestitate nu am putut să scriu altfel. Ca să scriu, am scotocit dup\ jurnalul meu din anii acela [i acesta era tonul. Asta m\ interesa la vremea aceea, așa cum l\ interesează pe orice adolescent de pe lumea asta: petreceri, haine [i nt\liri cu sexul opus. Asta eram.

Mie mi-a plăcut foarte mult abordarea ta, pentru c\ dincolo de ceea ce ai spus c\ ar putea fi interpretat ca fiind frivol, eu am simțit vorbindu-se despre lucruri mult mai grave n acest text: despre uniformizare, despre frigul din coli, despre dirigințele care nu v\lăsa să stai mbr\caj\ la ore. S'nt multe alte am\vnute dincolo de cele ce te fac poate uneori să citești cu z\mbetul pe buze, care pomenesc despre momente grave [i care i

trimit \napoi, n propriile amintiri, pe cititorii care le-au tr\vit.

Da, așa este. De fapt, tonul meu a fost așa, mai „viva la discoteca”, mai frivol. ntr-adevr\ erau niște realit\ți grave, dar nu le simțeam la ora aceea astfel. Spuneai de uniformizare. Asta era problema. Eram niște fete de 15, 16, 17 ani [i ncercam cu disperare să ne mbr\c\m frumos, să ne sp\l\m, pentru c\ era o problem\ major\ sp\latul.

Este momentul c'nd se manifest\ cel mai puternic dorința de afirmare a personalit\ții, a individualit\ții, c'nd fiecare adolescent\ trebuia să fie deosebit\ [i intervenea uniformizarea.

Deosebit [i nu chiar. Cred c\ dorința de a fi deosebit intervine puțin mai târziu. n perioada adolescenței, îți dorești să fii deosebit pentru sexul opus, să spunem, dar ai cumva instinctul acesta de haită, vrei să te integrezi ntr-o gașcă; dacă cei din gașca ta au blugi, vrei [i tu cu disperare să ai, vrei să porți aceleași lucruri [i să ai aceleași gadgeturi pe care le au [i ei. Adolescenții ncerc\ să [i manifeste apartenența la un grup. Colegii mei de [coal\ nu erau cu mult mai r\ș\riji dec\ t mine, erau c\jiva ai c\ror p\rinj\ le f\cuser\ rost de blugi, o coleg\ avea o curea de la niște rude din Germania, mama alteia reușise să i fac\ o rochie la o croitoreasă mai bună, [i ncercam [i eu același lucru, să fac rost de ceea ce aveau ele. Era o goan\ turbat\ dup\ haine, dup\ pantofi. mi amintesc [i acum – divaghez puțin – magazinul de pantofi de pe fosta 7 Noiembrie, pe partea st\ng\, cum mergi spre Podu Roș; p\ndeam n fiecare s\pt\m\ n\ să v\ld dac\ s-au adus pantofi.

În minte c\ odat\ au primit pantofi bulg\rești [i a fost o b\taie nebun\.

Îți mai amintești alte lucruri din comunism care te-au marcat?

Faptul c\ am concentrat ntr-o singur\ zi acele evenimente nu nseamnă c\ s-au petrecut ntr-adevr\, pentru c\ m-am jucat [i puțin, literar să zic. Am adunat mai multe amintiri [i le-am concentrat n 24 de ore. Acum ncerc să mi amintesc [i ceva mai grav, nu doar chestii legate de haine [i de deodorante...

P'n\ la urmă, eu am observat faptul c\ foarte multe dintre autoarele din volum vorbesc despre lucrurile astea. Ai pomenit de deodorante [i mi-am amintit c\ Simona Popescu vorbește la un moment dat despre parfumul Jubileu, de exemplu. Dincolo de aceste lucruri m\runte, se ascunde adevr\ata dram\ pe care ai surprins-o tu [i pe care a surprins-o fiecare autoare din acest volum.

Am citit [i eu textul Simonei Popescu, ns\ personal nu mi amintesc de parfumul Jubileu, mi amintesc n schimb de oribilul deodorant Mozaic. Era un deodorant care mirosea exact a spray de g\ndaci [i în minte c\ ntrebam fetele din gașca mea ce este mai bine: să ne d\m cu acel deodorant sau să mirosim a transpirația noastră naturală? [i am ajuns la concluzia c\ mai bună e a doua variant\.. mi amintesc de tot felul de experiențe, felul n care ncercam să facem rost de ciorapi – se g\seau numai ciorapi groși, de o culoare ngrozitoare, pe care i vopseau cu Galus sau cu coji de nuc\; vopseau [i pantofii cu Galus,

[i bine n]eles c\ vopseau ieșea la prima ploaie. Orice hain\ luat\ din comerțul socialist trebuia transformat\ [i vopsit\.. De atunci am r\lmas cu un fel obsesie pentru negru, pentru c\ vopseau Galus prindea cel mai bine pe negru. Nu mi dau seama ce se ntmpla cu industria textil\ româneasc\ atunci. Probabil se ducea la export tot ce era mai frumos, pentru c\ tot ce se g\sea n magazine era ceva de neimaginat. S\ ai 15, 16 ani [i să trebuia să te mbraci nu mpotriva modei, ci cu haine b\tr\nești, l\ri, oribile, e tragic.

Acum ns\, vorbind, ncep să mi amintesc ncer\ ncer [i alte lucruri, nu numai legate de mod\.. mi amintesc, cum spuneai, de frigul pe care l-am ndurat. Au fost cel puțin două ierni ngrozitoare n lași, c'nd pur [i simplu paralizam de frig [i n apartament, [i la [coal\]. Ai mei st\teau n centru [i se mai d\dea c\ t de c\ t c\ldur\.. Nu erau n]ghețate caloriferele de tot. Povestea aljii din cartiere mai periferice c\ f\ceau jurjuri la calorifere. Frațele meu, n sesiune, n\va]u cu c\c\ul pe cap [i cu m\nu]i pe degete.

Asta e o imagine care se r\sp\ndise mult n România anilor '85, '86, '87.

[i la [coal\ era la fel de frig. Eu n\l]am la Liceul Negruzzi, liceu care era, ca [i acum, de elit\, iar orice liceu de elit\ str\nge copii de [tabi, aveam colegi care aveau p\rinj\ foarte sus puși. Am ncerat să mi explic cu mintea de acum de ce acești p\rinji nu interveneau n vreun fel la partid, la ce se mai putea interveni atunci, să ne dea c\ldur\, pentru c\ [i copiii lor paralizau de frig al\ături de noi.

Alina Radu (scutaru pe atunci) în perioada 1987-1989, în utimii săi ani de liceu, între doi colegi de clasă, „la un baïram la mine acasă”

Beethoven în haine de vară
În direct
de la Teatrul Champs-Élysées din Paris

Orchestra Națională a Franței
Dirijor Kurt Masur

7 seri cu integrala lucrărilor orchestrale

Primul concert

Joi, 26 iunie, ora 21.00

Suplimentul de Cultură
SAPTEȘERI
ROMPRES

97,6 și 104,8 FM
on line muzical.srr.ro
satelit

Radio România Muzical
Classic, Jazz & more

SUPLIMENTUL LUI JUP

ALO, BĂDIE, IA POTLEȘTE-TE. MAI BINE DĂ-I UN PUP ȘI FĂ-I UN CABOU, CĂ LA ȘTIRI NEGATIVE DEȘA NE-AM FĂCUT NORMA AZI.

BIBLIOTECA DIN PETRILA DE ION BARBU

MARGUERITE YOURCENAR

MEMORIILE LUI HADRIAN

ADINA PINTILIE:

Refuz să muncesc „pe bani” ca să-mi pregătesc proiectele

S-a lansat înainte să termine UNATC-ul. Documentarul său, *Nu te sup'ra, dar...*, a fost selecționat la Locarno [i premiat, printre altele, la Leipzig, urmînd un traseu festivalier de invidiat. Pentru succesul său, Adina Pintilie (care e născută în 1980 [i care „nu e rudă cu” Lucian Pintilie) a fost nominalizată la Premiul Prometheus pentru debut. Mai jos ea reface povestea filmului.

Interviu realizat de
Iulia Blaga

Ce semnificație are pentru tine nominalizarea asta?

Pentru noi ca echipă [obi]nuiesc să spun că s'ntem cîva care împreună mp'rim „vina” de a fi fcut *Nu te sup'ra, dar...*, nominalizarea la Premiul Prometheus cred că e o confirmare importantă. În năd cont de calitatea membrilor juriului. [i mai este, cred eu, important din punct de vedere emoțional, fiind o confirmare la noi acasă, unde filmul, cum [i-am mai povestit, n-a fost deloc bine primit.

Nu-i adevărat. A provocat p'veri [i p'veri, dar n-a fost pus la zid. Mie mi se pare, de fapt, că n-a avut ecoul pe care-l merita. -n Nu te sup'ra, dar... condiția umană e decantată prin universul unor oameni dereglați psihic. N-a fost riscant să faci un „film cu nebuni”, cu at't mai mult cu c't n lume s-au fcut tone? Care a fost miza?

Cu riscul de a-ji r'spunde cu un clișeu, cred că p'nă la urmă orice „s-a mai fcut”. Ce contează e interpretarea strict personală/subiectivă. Niciodată nu mi-am pus problema originalității. Esențial mi-a p'rut relația emoțională cu subiectul. Miza aici e, cred, tocmai aceea că filmul nostru nu vorbește despre „boli [i bolnavi”, ci, a[a cum a formulat la un moment dat un spectator, e o „oglină” pusă n faja noastră, n faja „condiției umane” triste [i fascinante. -n mod paradoxal, e un film despre „normalitate”. Pentru că am descoperit aici, ntr-o lume considerată „zero” din punct de vedere al utilității sociale, o frumusețe, o căldură, o umanitate rar n'tînite n societatea noastră a[a-zis „normală”.

Nu te sup'ra, dar... a circulat ntr-un an [i ceva, cu sau fră tine, prin toată lumea. -n ce fel crezi că se raportează oamenii la el de le place a[a de mult?

Nu-i o regulă. Nu toți i plac, dimpotrivă. P'verile s'nt mp'rjite. Cred că cel mai bine a rezuma ideea asta prin schimbul de replici - memorabil pentru noi - dintre două spectatoare, n timpul Festivalului de la Leipzig. După vizionarea de acolo a urmat o sesiune traumatizantă de întrebări [i r'spunsuri n care am urmărit de pe scenă - n țcere - cum spectatorii s-au mp'rjit n două tabere anti/pro film [i s-au certat 20 de minute, ignorîndu-mă. Apogeul momentului a fost următorul dialog ntre două doamne aflate n capetele opuse ale sălii:

— Dacă tu ai fi acum r'nit, inconștient, goală, n'tîns pe asfalt [i evident nu te-ai putea mp'otrivi, iar ei te-ar filma, ai fi de acord?!

— Dacă cineva m-ar filma cu at'ta dragoste, m-a[dezbrăca n faja camerei!.

Scos din context poate suna u[or ridicol, dar atunci a nsemnat [i continuă să nsemne foarte mult pentru noi. Iar unul dintre cele mai emoționante momente a fost c'nd o femeie a venit la mine după vizionare să-mi mulțumească [i mi-a povestit cu lacrimi n ochi cum, ncepînd de la al doilea cadru, cel n care lgnat muț pietrele, nu s-a mai putut opri din pl'ns pentru că „a văzut viața ei acolo pe ecran”.

Ai realizat filmul n 2006-2007. Care au fost etapele principale ale producției? Cu ce ai r'mas din atelierul de la Sibiu care era n 2006 la prima ediție?

Nu te sup'ra, dar... a avut un parcurs foarte atipic, ca să m' exprim elegant. Filmările s-au ntmplat n cadrul primei ediții a Aristoteles Workshop - atelier de film documentar organizat n colaborare cu ARTE [i TVR -, patru săptămîni

n urma căror trebuia să „livrăm” un documentar de 20 de minute. Primele două săptămîni am avut cursuri, iar n ultimele două urma să filmăm [i să montăm. Totul a nceput cu o imensă problemă: lipsa perioadei de prospecție, care n documentar e esențială. Am pornit de la un articol dintr-un ziar despre un doctor care face terapie prin teatru ntr-un spital psihiatric de lng Trgu-Mureș. Am avut doar o conversație de o oră cu directorul spitalului, un om extraordinar, n urma căreia am primit m'n liberă condiție „să facem ceva pentru pacienții lui”. Mai mult dec't at't, ne-a oferit găzduire [i masă n spital, alături de pacienți, pentru toate cele opt zile de filmare. -nă n momentul n care am intrat acolo, n-am g'sit nimic din respectivul articol, care s-a dovedit a fi doar o [tire „de senzație” fră nici o bază reală.

Primele patru zile au fost groaznice. Nu g'seam, nu vedeam nimic. Totul s-a ntmplat n următoarele patru zile. Cred că am avut un imens noroc. Aristoteles a fost per total o experiență foarte specială. Am descoperit acolo avantajele digitalului, libertatea incredibilă pe care [i-o oferă, am reg'sit exact bucuria aia [i plăcerea experimentului, [i curajul de a greși [i de-a fi ridicol, pe care aproape le-am pierdut n timpul filmărilor pe peliculă din cauza fricii permanente că nu mai avem pe ce filma. G'ndindu-mă retrospectiv, mi dau seama că n momentul n care am nceput filmările, chiar dacă nu [tiam pe ce lume s'ntem [i chiar dacă n-am avut deloc timp de prospecție, eram pregătii psihic, ntr-un fel sensibilizați de cursurile de dinainte n care tutorele Jennifer Fox (regizor american de film documentar) a urmărit o dezvoltare a unui mod creativ emoțional de a privi n jur, dublat de o lejeritate n lucrul cu camera, care să devină un instrument uzual, cam n sensul „camerei-stilou” a lui Astruc. [i tipul asta de pregătire, [i atmosfera relaxată [i creativă

de la workshop, [i faptul că-am filmat pe HD, că am avut la dispoziție elementele tehnice de bază ca să facem un documentar (cameră, stație grafică, mașină), că am avut un alt tutore foarte special, Rafi Pitts, cu care am avut permanent interminabile conversații [i, mai ales, primirea caldă [i libertatea totală de la locul filmării - toate acestea împreună explică n mare parte curajul pe care l-am avut să experimentăm. De [i riscul e[ecului, al ridicolului era uriaș. -n plus, am avut [i norocul să fiu n echipă cu oameni deschiți, dispuși să experimenteze, creativi [i, n același timp, foarte buni

pe partea de tehnică. Sorin Gociu (director de imagine), Ligia Smarandache de la TVR Cluj (montaj/sunet) [i Tudor Petre (cu care colaborez deja de [ase ani). Dar cel mai mult datorăm oamenilor extraordinari despre care povestim: Ocsy, Alexandru, Abel, lgnat, Lazlo. Cred că cea mai interesantă parte este istoria felului n care s-a nscut povestea, n care am cunoscut personajele, n care s-au legat ideile [i emoțiile - doar că ar dura prea mult să-o spun aici. (Ea e descrisă pe larg pe www.dont-get-me-wrong.com).

Relația mea cu Dumnezeu nu este [i n-a fost niciodată clară, dar n zilele acelea am simțit că trăiesc un moment privilegiat, că se ntmplă lucruri dincolo de puterile mele. Ca [i cum „elementele” s-ar fi njeles să ne ajute să facem filmul, ca [i cum filmul asta trebuia fcut. Soarele intră [i ie[ea din nori pentru noi, ploaia ncepea [i se oprea pentru noi etc.

Pe urmă a venit postproducția.

Au urmat cele opt luni traumatizante de postproducție. -n ultimele zile din workshop fcușem contracronometru o schiță pe care am prezentat-o comisiei de la

rfi
romania

București 93.5fm
Iași 97.9fm
Craiova 94fm
Cluj 91.7fm

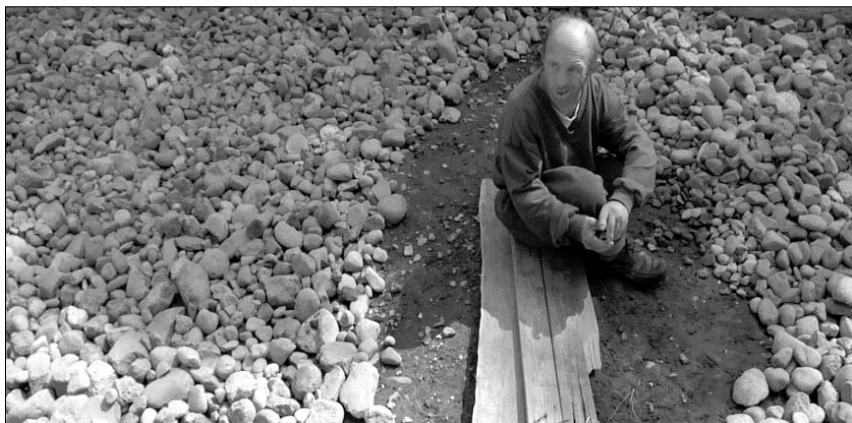
radiofranceinternationale

Cultura își face loc în peisajul vorbelor despre vorbe.

În fiecare vineri, de la 17.10, Art Cultura:
o dezbatere pe teme culturale moderată de Dan Părvu.

Toată diversitatea lumii! www.rfi.ro

„Nominalizarea la Premiul Prometheus cred că e o confirmare importantă, ținând cont de calitatea membrilor juriului. Și mai este, cred eu, importantă din punct de vedere emoțional, fiind o confirmare la noi acasă, unde filmul n-a fost deloc bine primit.”

ARTE [i pentru care am primit, spre marele nostru noroc, Premiul pentru cel mai bun documentar. Spun a[ă pentru c\, fr\ banii pe care i-am primit ca premiu, nu reu[eam s\ ne descurc\m dup\]. Nefiind o produc[ie „normal\”, ci un film realizat n cadrul unui workshop, nu a existat un buget de postproduc[ie. n schimb, au existat oameni care ne-au ajutat enorm, n primul r\nd Mihai Or[anu], n studioul cr\uia am petrecut majoritatea celor opt luni (cineva a estimat la un moment dat costurile celor opt luni suportate de Total Professional Records la pre[ul pie[ei – undeva pe la 10.000 de euro).

Dup\ care s-a n[tmplat un alt mare noroc, selec[ia la Locarno, care a oferit filmului o vizibilitate interna[ional\ extraordinar\, lans\ndu-l n circuitul festivalier. Apoi premiile. n faza asta, un alt mare ajutor am primit de la Transilvania Film/Tudor Giurgiu care s-au ocupat de toat\ partea de rela[ii cu festivalurile, expedi[ii, materiale promo[ionale. Iar ICR a fost un alt sprijin extraordinar pentru c\ a promovat [i continu\ s\ promoveze filmul.

Nu te g\nde[ti s\-l distribu\ n s[li?

n momentul \sta s\ntem n plin proces de transfer al filmului pe 35 mm. Chiar dac\ n al treisprezecelea ceas, c\nd majoritatea festivalurilor mari s-au dus (ar mai fi c\teva de la care a[tept\m r\spunsuri), am decis s\ investim premiile pe

care le-am ob[ținut n asta, pentru c\ ni se pare esen[ial\ calitatea plastic\ a proiec[iei. De-a lungul timpului am fost mereu frustra[ti de calitatea proiec[ieiilor digitale, care reduc mult din impactul poten[ial al filmului. „Nu te sup[ra, dar... a fost g\ndit de la nceput cu „maniacalism” pentru cinema dar, neexist\nd buget de postproduc[ie, nu ne-am permis s\ facem copia. Acum ne ajut\ CNC-ul [i, mai ales, firma ABIS STUDIO. Sigur c\ singura justificare logic\ a acestei copii de 35 mm ar fi o eventual\ proiec[ie n cinema. Dar, hai s\ fim serio[ti, cine ar vrea s\ preia distribu[ia filmului \staia? n primul r\nd c\ e un film foarte dificil, care cel mai probabil ar rula cu s\lile goale; n plus, este prea scurt [i ar trebui f\cut un pachet cu un alt film (pe pelicul\ ca s\ se ajung\ la durata standard a unei proiec[ii de cinema. Sper\m n mod absurd c\ vreodat\ filmul nostru se va proiecta n s[li n afara circuitului festivalier. Scopul acestui transfer va r\m\ne, cred, unul pur estetic, [i cred c\ e suficient de important. n plus, este un proces tehnic din care n\m\m extrem de multe.

Acum ceva timp te pl\ngeai c\ nu [tii s\-ji faci PR-ul. n ce stadiu e[ti acum?

P\i am ajuns la n[leleapta concluzie c\ important e s\ ne facem filmele, s\ ne concentr\m pe munca noastr\, n plus, nu cred c\ noi ca echip\ ar trebui s\ ne ocup\m de asta [i nici nu ne-am pri-

cepe. Sigur c\ la nceput ne-am panicat pentru c\, nefiind o produc[ie „normal\”, nu avea cine s\ se ocupe de capitolul \sta. Cu toate c\ ne-am luptat s\ avem un website [i ceva materiale promo[ionale, mai ales la festivalurile mari – mar[ori la sesiuni intensive de PR pentru alte filme –, ne-am sim[ti[ti complet pierdu[ti, fr\ nici o [ans\ ca cineva s\ apar\ la filmul nostru. n timp \ns\, mai ales dup\ Locarno [i dup\ premiul de la Leipzig, filmul a urmat un drum al lui pentru care am fost foarte ferici[ti]. PR-ul nostru s-a bazat mai ales pe vorba dus\ de la un om la altul, mai ales ntre selec[ionierii de festivaluri. Nu s\nt\ naiv\ s\ subestimez importan[ă] PR-ului, mai ales pentru orice viitor proiect, [i probabil c\ am pierdut mult la capitolul \sta. Dar cred c\ ce conteaz\ e filmul, nu doar ca produs final, ci [i ca proces strict subiectiv.

Am foarte pu[ti n energie [i prefer s-o folosesc pentru ce e important. Mi s-a n[tmplat de at\te ori s\ v\d filme foarte bune care trec total neobservate, n timp ce altele slabe, dar cu un foarte bun PR, se bucur\ de mare succes. Oricum noi am avut noroc. Cred \ns\ c\ cel mai important e procesul creativ [i s\ nu-ji pierzi luciditatea, sim[ul critic, abilitatea de a te l[sa n voia emo[iei, pl\cerei jocului. Am, a[ă, o convingere poate naiv\ [i aproape supersti[ioas\ c\, dac\ o s\ ne concentr\m pe munca noastr\ [i o s\ investim n ea tot sufletul, energia, emo[ia, lucrurile o s\ se rezolve de la sine.

„SCRIU DE CEVA TIMP UN SCENARIU DE LUNGMETRAJ”

Ai terminat UNATC-ul? Ai f\cut filmul de diplom\?

Tocmai am dat examenul de licen\, dar n-am mai f\cut filmul de diplom\.

Nu m\ bucur deloc c\ am terminat. E ca o ironie. De-a lungul celor patru ani, am profitat de fiecare ocazie posibil\ ca s\ mai fac un film. Am lucrat ca nebunii, [i cred c\ \sta a fost cel mai important lucru n [coal\.

Dar, ca o ironie, tocmai filmul de licen\ nu l-am mai f\cut. E o poveste lung\, nep\cut\ [i care nu cred c\ merit\ efortul povestirii. Pe scurt, gra[ie unui decan provizoriu – animat de obsesia de a eficientiza institu[ia UNATC [i posesor din nefericire al unei puteri de decizie dictatoriale –, care a considerat c\ a „investi” n filmul de licen\ al Adinei Pintilie ar fi o pierdere substan[ial\ pentru bugetul [collii, eu n-am f\cut tocmai ultimul film. Dar, din fericire pentru studen[ia UNATC, respectivul personaj e deja istorie. n consecin[ă], Nu te sup[ra, dar... a fost p\ n\ la urm\ filmul meu de absolvire a anului IV. Licen[ă] mi-am dat-o cu Frica domnului G, pe care-l f\cusem n anul III. (i acum ce urmeaz\? Scriu de ceva timp un scenariu de lungmetraj, dar am ajuns ntr-un punct mort [i am mare nevoie s\ fac nainte un documentar despre zona respectiv\, ca s\ pot scrie ceva adev\rat. ns\ p\ n\ la prospec[ia, nu [tiu nc\ dac\ am sau nu acces la subiect. Vedem. Dintr-un fel de supersti[ie, nc\ nu vreau s\ povestesc am\nunte.

Cum se descurc\ un t\nr regizor ca tine – m\ refer [i la g\sierea banilor pentru proiecte, [i la banii de p\ine [i lapte... (tiu c\ \ji cau[ti] cas\).

Grea n[trebare. P\i, cum \ji-am povestit, n-am intrat nc\ n procesul \sta nebun. Filmele de p\ n\ acum s-au n[tmplat n condi[ii speciale, fie [coal\, fie workshop, cu multe ajutoare din toate p[ar]ile, cu actori care joac\ pe gratis, cu costume mprumutate etc. Mai ntreab\m\ peste un an. Da, acum o s\ fiu ntr-o pauz\ administrativ\ de c\teva luni, poate un an. De [apte ani, de c\nd am nceput povestea cu filmul, am ignorat partea asta cu „tr\itul” [i acum suport consecin[ele. A venit momentul s\ m\ opresc pu[ti, s\ m\ ocup de asta ca s\ pot lucra. Mi-am dat n sf[r [it licen[ă], caut n mod inutil deja de c\teva luni cas\ etc. Refuz n continuare s\ muncesc „pe bani” ca s\ pot s\-mi preg\tesc proiectele, [i de aici se cam trag problemele, dar slav\ Domnului c\ principalii mei sus[ini[tori – p[ri]nii –, m\ ajut\ n continuare, c\ t\ or mai putea.

Ce faci cu banii de Premiul Prometheus dac\ l c\ [tigi: i folose[ti pentru cas\ sau pentru urm\torul film?

P\i de-ar fi norocul \sta, n primul r\nd a[ă elimina cel mai mare cof[mar al n[delungatei noastre postproduc[ii], [i anume faptul c\ n-am avut la dispoz[ie un computer Mac pe care s\ ne facem treaba. Tot timpul a trebuit s\ lucr\m seara sau noaptea sau c\nd erau computerele libere, sau s\ ne deplas\m de la un studio la altul cu hardurile n spate ca s\ putem lucra, sau s\ lucr\m pe computere foarte slabe pe care ce puteam face ntr-o s\pt\m\ n\ ne lua trei etc. A[ă c\ da, n sensul \sta i-a[ă folosi pentru ce-o s\ lucrez mai departe.

» Nu te sup[ra, dar... a avut premiera anul trecut la Locarno, n sec[tiunea „Filmmakers of the Present”. A primit Golden Dove – Premiul pentru cel mai bun documentar la DOK Leipzig, Premiul pentru cea mai bun\ regie de film documentar semnat de o femeie la Festivalul de film contemporan din Mexico, Premiul pentru regie la Festivalul Cronograf din Chi[inau, Premiul pentru imagine la Festivalul rom\no-maghiar de film documentar de la Miercurea Ciuc. A mai fost selec[ionat la: IDFA Amsterdam, Salonc, Montpellier, Var[ovia, Cracovia, Namur, Trieste, Documenta Madrid, South by South East USA, Full Frame Documentary Film Festival USA, Indielisboa, Huesca.

ARTISTUL ASOCIAT

» S\pt\m'na 1 - Interviu

S\pt\m'na 2 - Text de autor

S\pt\m'na 3 - Criticii despre...

S\pt\m'na 4 - Colegii de breasl\ despre...

Iulie -
RADU AFRIM

„Suplimentul de cultură” a lansat campania „Artistul asociat”. Timp de o lună, un artist selectat de echipa revistei va fi promovat în paginile publicației.

» Iunie: Regizorul RADU MUNTEAN. Filmul lui Radu Muntean, *Boogie*, a avut premiera în România la Festivalul Internațional de Film „Transilvania” (TIFF), după premiera mondială la Cannes, în secțiunea Quinzaine des Réalisateurs. Este prezentat în continuare în cadrul unor festivaluri de primă mărime din lume. Coordonatorul lunii: Iulia Blaga.

» AUGUST: Artistul vizual MATEI BEJENARU. El nu expune, el propune. Matei Bejenaru face critică socială în detrimentul capitalizării opere. A inventat o instituție, Bienala „Periferic”. E post-estetic și interdisciplinar. Matei Bejenaru e inventatorul de identități sociale. Matei Bejenaru e o excepție. Coordonatorul lunii: Constantin Vică.

Radu Afrim: „Nu mi t

» Pentru c\ e razno-fil.

» Pentru c\ i n-copil\re[te pe domnii Jicni]i de v\ rsta a treia [i pe doamnele din por]elan [i m\ tase de ce v\ rst\ or mai tot fi.

» Pentru c\ din toate spectacolele sale] [ne[te inocen]\ pe]eava nebulniei carismatice.

» Pentru c\ e cel mai epidermic regizor din România.

» Pentru c\ i recuno[ti obsesive [i ajungi s\ fii b\ntuit de ele.

» Pentru c\ i locuie[ti borcanele (*Trei surori*), burlanele (*Plastilin*), castroanele (*De ce fierbe copilul n m\m\lig*),

pampoanele-trandafiri (*Boala Familiei M*).

» Pentru c\ stai n proximitatea ur[ilor, iepurilor [i pisicilor cu care-[i fauneaz\ imaginarul.

» Pentru c\ i revizitezi lumile senzoriale, hipersenzoriale [i extrasenzoriale f\ r\ de care nu po]i vorbi de cele mai puternice metamorfoze din spectacologia recent\.

» Pentru c\ merit\.

» {i meriji [i tu s\ l cuno[ti.

Interviu realizat
de Mihaela Michailov

Ce-ji lipse[te n momentul \sta n teatru? Ai vrea s\ faci ceva [i simji c\ nu po]i?

Am eu lista aia cu vreo 15 oameni cu care mi-a] face o trup\ a mea (oriunde ajung n lume, to]i se mir\ c\ nu am compania mea, ei s\nt absolut siguri c\ show-urile pe care mi le v\d ei s\nt f\cute n urma unui casting definitiv, at\ t de mari s\nt performan]ele actorilor n ele ☺)-n rest, odat\ ce m\ apuc de un proiect, mi se pare c\ totul e posibil. A] vrea s\ am puterea s\ aduc aici comisii mondiale de evaluare la s\ nge a talentului actorilor [i regizorilor de prin teatrele]ri[oarei noastre, s\ dispar\ stupizi. {i megacomisiile astea s\ se bage [i peste tehnicieni. {i peste repertoriu. S\ ne impun\ o sincronizare cu universul. Asta dac\ nu e posibil s\ ne oblige s\ fim cu c\]iva pa]i naintea lui. Ulte ce frumos]i-am r\spuns.

Ce te enerveaz\ cel mai tare n teatru?

-n instituii? Sau n spectacole? Eu nu calc n teatrele enervante. {i nici nu v\d prea multe show-uri de maxim c\cat. Uneori, cel mai enervant lucru ntr-un teatru s\nt eu. {i atunci m\ educ rapid s\ redevin zen. {i totu]i o faz\ nasoal\ e c\ teatrele de pe la noi nu au zone lounge, nu au spa]ii light n care actorii s\ se simt chill, s\ se cufunde n canapele albe, curate, s\ se g\ndeasc\ mai pu]in ncr\ncenaji la rol. Singurul spa]iu n care se pot ascunde e cabina cu oglinzi. {i nu e pentru to]i fericirea extrem\ s\ se priveasc\ ntr-o oglind\]. Am c\cat n c\teva teatre cu oglinzi sparte ntr-un mod, se pare, violent. Drumul actorilor de la intrarea n teatru p n\ la scen\ e pres\rat cu ma]i-ni[ti, femei de serviciu, portari [i pompieri. Uneori e sexy, ns\ ar trebui s\ existe acel purgatoriu fundamental pentru spiritul. [i nu pentru „pielea” personajului (cum zic penalii: „ei,]i-ai intrat n pielea p...?” Te rog s\ la]i puncte-puncte ☺). De-aia eu mi]in actorii c\ t\ pot n scen\ n timpul spectacolelor (vezi *And Björk*, *Of Course* sau *Boala Familiei M*, n care am preferat s\ urc actorii pe pervazul ferestrei dec\ t\ s\ i v\d pe holuri fum nd hysterizaji de la lumina de neon. {tii, albul]la de spital...).

-n textele pe care alegi s\ le montezi exist\ o evident\ preocupare pentru psihovulnerabilitatea personajelor. E s\lbiciunea mintal\ sau fizic\ un criteriu esen]ial n op]iunea pentru o pies\?

Da. Nu m\ intereseaz\ oamenii puternici. Nu simt nici fascina]ie, nici dezgust pentru ei. Nu empatizez cu vreun rege shakespearian, oric\ t de excentric ar fi el. Nu e parcela mea. Nu mi trebuie nici un rege n C.V. Ce fraier e Afrim!!! N-a auzit de „universalitatea” unei piese de teatru, zic, probabil, acum al]i regizori care c\tesc [i c\ntesc scena... Oricum, de c\nd eram copil mic n or[\elul meu, nu mi s\ vreau n ochi dec\ t fragilii. {i erau copii care m\ trimiteau la surs\ sigur\]: „du-te s-o vezi pe Bertha neni cum se desc\ rneaz\, cum i cade pielea de pe ea dac\ o atingi”. Ea s\l\tea pe un scaun n poarta

casei ei din vremea imperiului austriac, cu motanul n bra]e. Ea s\l\tea, dar pielea i c\dea la cea mai mic\ atingere.]i dau un exemplu, foarte scenic de altfel. Am imaginat un spectacol plin de pisici m\p\late, pe care s\ le cump\ r din bazar din Tunis. (V\ rog nu-mi fura]i ideea!) {i n mijlocul lor, Bertha asta din copil\ria mea, care delireaz\. {i trec pionierii pe l\ng\ ea. Dar nu po]i merge la directorul de teatru cu un proiect care se rezum\ la asta. Din p\cate. B\nuie[ti [i acritia care ar juca-o... sssst!!! Pe de alt\ parte, a cui e vina c\ cele mai bune texte noi pe care pun m\ na au personaje fragile, care meri]t protec]ie???

Ai urm\rit n spectacologia recent\ o categorie de eroi moi, de pu]ti din „vat\”, pe a c\ror hipersensibilitate ai mizat vizual. Ce te incit\ la aceast\ comunitate de personaje care-[i betoneaz\ neputin]a?

Nu m\ pasioneaz\ machismul multor actori rom\ni. De fapt, pot vorbi despre un machism al teatrului rom\nesc. -mi plac actorii care]i cultiv\ vulnerabilitatea. Care [tiu c\ asta e o surs\ puternic\ [i o baz\ incredibil de bun\ n construc]ia personajelor. Nu-i caut prea mult, dau de ei uor. Ne asem\ n\m. Nu s\nt mul]i [i s\nt cei mai buni. Am nt\lnit [i actori c\ror\ li s-a confec]ionat o imagine macho-kitsch [i s\nt fericiji s\ joace un transsexual, de exemplu. Nu e un exemplu extrem acesta. Din p\cate, se produc multe spectacole n care s\nt imitaji penibil oameni cu probleme psihice. Uneori s\nt aproape parodiali. Ar trebui s\ se r\spund\ penal pentru asta. De la produc\tor p n\ la actor. La noi se mai poate face mi]to de marginali, c\ doar s\ntem un neam glume. Cu un umor mai debil de la o zi la alta. {i asta nu doar la TV. E adevrat c\ acolo a nceput totul. Vorba aia: „the sun always shines on TV” ☺. Dar n-am chef s\ vorbesc despre asta acum. {i nici despre altele. Nu vreau s\ fiu provocat acum, n miezul verii. Pentru c\ s\nt n faza n care totul mi convine. Chiar cred c\ totul merge excelent n jurul meu. {i n mine. Vrei s\ auzi un banc?

Copiii [i b\tr\ nii s\nt nelipsiji din aproape toate show-urile tale. -i aproape disponibilitatea spre inocen]a ludic\ pe care o exploatezi constant. De unde vine afinitatea pentru babe z\ludice, pentru ta]i sau mo]i razna [i pentru pu]ti t\ v\l]ji n pumni [i picioare?

N-am fost niciodat\ un pu]ti t\ v\l]lit n pumni [i picioare, dar, probabil, a] fi un excelent mo] razna. Dac\ a] apuca ageul... ceea ce nu cred. C\ t despre babe, nu cred c\ exist\ altfel de babe dec\ t z\ludice... Nu prea e politic-correct modul n care ai pus ntrebarea... hmmm... tot ce pot spune e c\, dac\ n-am modele printre marii regizori de teatru ai acestei]ri, am modele printre marile babe z\ludice ale acestei]ri. Babe de la sate sau municipii. V\duve, solitare sau aflate la al nou\lea so], foste curve sau etern virgine, cyber-sex addicted sau old-fashion victims, anonime sau bronzate la luminile rampelor etc..., dar cred c\ nc\ nu s-a scris textul genial care s\ le celebreze pe toate

trebuie nici un rege `n C.V.”

„MEREU SPER CĂ
SĂPTĂMÎNA VIITOARE
VOI DA PESTE UN TEXT
ȘI MAI BUN”

Ce show te vezi în cînd peste 25 de ani?

Ai nu fi!!! Mă crezi că nu [tiu titlul pentru următorul proiect după ce-l termin pe asta la Brîila? De 8 ani a[a func]ionez. E stresant. Dar mereu sper că s[pt]m na viitoare voi da peste un text [i mai bun, [i tot am n[r]spunsul pe care l a[teapt] directorii de teatre. Mi-a[dori s] fac spectacole de autor, dar nu `n sensul `n care Cehovul meu era considerat un spectacol de autor, nu, nu. E[ti oricum sadic] pentru `ntrebarea asta. {i ar fi trebuit s] sar peste ea. Deja `mi sun] trist c`nd `mi spune cineva c] s`nt programat pentru toamna lui 2010 s] lucrez undeva. Accept mereu astfel de propuneri cu g`ndul `n alt] parte.

Dintre toate animalele vii [i `mp]iate pe care le-ai folosit `n spectacolele tale, pe care l-ai jine `n cas]?

Niciunul. Nici m]car `n curte. Pe Lola/Loulou din *Povestiri despre nebunia...* am salvat (o) dintr-o alimantar]. Era legat(ă) cu lan] de dulapul frigorific cu produse lactate. Ursul din *Boala Familiei M* e adus din nordul Moldovei, dintr-o vil] a cuiva, vulturul urial [din vis. *toamna* e adus de Elek de la liceul `n care a `nv]at el, din laboratorul de bio, vulpea [i veveri]a din *Nevrozele sexuale ale p[ri]n]ilor no[tri* s`nt din vitrina de la ocolul silvic. Am pus ochii [i pe un fel de roz[toare alb], da `nu mi-au dat-o. C`nd eram copil, aveam o bufni] mic] `mp]iat] `n cas]. A primit-o mama de la elevii ei de 8 martie.

Zi-mi 3 filme pe care [i le-ai pune non-stop la 60 de ani.

Poate m] dilesc p`n] atunci [i-mi pun non-stop Sergiu Nicolaescu. Ai vrea s] `i r]spund Fellini? Kim k duk? De unde s] [tiu. Poate o s] m] paranoizez [i o s] `mi pun `n loop dvd-urile cu spectacolele mele. {i apoi o s] dau telefoane anonime actorilor din ele cu faze de genul: ce penal ai jucat `n *Bjork, of course* (exemplu aiurea)!!! Se vede treaba c] m] vezi plictisindu-m] r]u de tot la 60 de ani... Nu [tiu z]u ce ai cu mine.

Descrie-mi cea mai recent] fotografie pe care ai fcut-o.

S`nt unele dintr-un pat, dintr-o camer] de hotel, dintr-un ora] nordic. Poze de ac]iune. Mai vrei s] descriu? Da] a] avea talentul lui Brumaru... poate.

aceste dame fabuloase. Filmul meu favorit, `n copil]rie, era *Marile speran]e*. C`nd nu era *Jane Eyre*. Primul era cu o bab] excentric], ermetizat] `ntr-o cas] imens], iar cel]lalt cu o nebun] `nchis] `n podul unui castel, care se auzea r]z`nd din c`nd `n c`nd. Ei bine, mai zi ceva! Copil normal eram eu??? Eram cel mai norocos, cu at]t mai mult cu c]t filmele astea dou] erau programate, an de an, la televizor. Pe canalul unic.

Care e dimensiunea pe care nu vrei s] o ratezi `n nici un spectacol de-al t]u?

Aici a] folosi un cyber „lol”. Dar totu]i cred c] dimensiunea senzual], de la subtil la explicit content. Ceea ce [i fac de la debut. E adev]rat c] mi-a[dori s] fiu `n avangarda senzualit]ii. S] inventez mereu noi forme ale senzualului. S] `mbog]esc fondul principal de atingeri, de priviri. Sau m]car s] m] am]gesc c] fac asta.

Iulie 2008 te prinde la Avignon, unde va fi prezentat spectacolul pe care l-ai creat la Luxemburg, Mansard] la Paris, cu vedere spre moarte. Ai mai montat textul lui Vi[nic] [i la Cluj. C]t e de diferit spectacolul de la Cluj de cel de la Luxemburg?

Da, `mi ratez vacan]a la Avignon prin contract, dar nu eu am ales s] fie a[ia, ci Asocia]ia profesi]n]ilor din teatrul luxemburghez, o comisie (dac] tot am ob-

» **„N-am fost niciodat] un pu]ti t]v]lit `n pumni]i picioare, dar, probabil, a] fi un excelent mo]z razna. Dac] a] apuca age-ul... ceea ce nu cred. C]t despre babe, nu cred c] exist] altfel de babe dec]t z]lude...” – Radu Afrim**

sesia comisiilor ©) care a ales ca show-ul acesta s] le reprezinte Jara la Festivalul de la Avignon. Cele dou] m]sarde s`nt foarte diferite, `ncep`nd de la text p`n] la montare. O alt] diferen] e c] spectacolul de la Cluj [i-a `ncheiat via]a, `n timp ce cariera celui de la Luxemburg abia `ncepe, din c]te miros eu. Singurul actor comun `n cele dou] produc]ii e iepurele. Cel occidental e mult mai pu]in [mecher dec]t cel r]m]n.

-n 2009 e[ti invitat cu spectacolul pe care l-ai montat la Piatra-Neam]. Povestiri despre nebunia (noastr]) cea de toate zilele, la Teatrul Odeon din Paris. Poveste[te-ne pu]in despre

felul `n care a fost selectat acest spectacol.

Bre michailoavo, vroiau un afirm la Odeon Paris. Zis [i fcut. Mi-au v]zut *E doar s[r]f]itul lumii* de Lagarde, pe care l-au montat la Odeon Bucure[ti], [i li s-a p]rut excelent, `ns] fiind un teatru al Europei, era interesant] asocierea mea cu un dramaturg ceh care a scris acest text prea tare, e vorba de Petr Zelenka. Regret c] nu am dat `nc] peste un text r]m]nesc la fel de puternic. M] simt ok s] fiu `n compania lui Ostermeier [i Nekrosius la anul, la Odeon. Oricum, m] `ntorc la Piatra-Neam] s] reenergizez spectacolul. Trebuie spus c] eu am pus secretarele l]terare din toate teatrele `n care am lucrat s] trimit] dvd-uri cu spectacolele mele curente. Sper c] au fcut-o. Unii dramaturgi str]nini din cei promovai de mine `n Rom]nia nu erau cunoscu]i la Paris [i tu [tii c] acolo conteaz] mult autorul textului. Nu s`nt oportunist] `n alegerea textelor [i asta e apreciat de c]tre unii. Spectacolul de la Piatra (lucrat acum un an, `n var]) va avea mai multe reprezentai]i la Paris [i trebuie s] fie impecabil. Succesul pe care l] are `n festivalurile `n care umbl] `mi d] speran]e. -ns] am la ora asta `nc] cel pu]in 4 spectacole `n [ar] cu care nu mi-ar fi ru[ine] `n Europa. Pentru c] ele s`nt de top. Faza tare e c] spectacolele mele nu au fost niciodat] trimise pe bani r]m]ne[ti] dincolo. Ele au fost `ntotdeauna chemate de cei de acolo. Pe banii lor. Spre deosebire de

cele ale altora, care fac turism cultural intens sub umbrela Ministerului de Externe sau al Agriculturii... Citesc uneori despre caravana teatrului r]m]nesc de la Babadag la Bagdad. Nimeni nu mi-a inclus nimic`nd vreun spectacol `n aceste proiecte fabuloase. Singura institu]ie din Rom]nia care m-a ajutat, c`nd a fost cazul, e ICR-ul.

E[ti unul dintre regizorii care-[i duce dup] el actorii preferai]. Sim]i nevoia s] ai, de la un spectacol la altul, o echip] de crea]ie pe care s] te bazezi?

Da. Cu care s] comunic perfect cu economie de vorbe [i semne. Cu scenografi care s] m] surprind] [i s] m] [ocheze, cu actori care s] m] emo]ioneze la repeti]ii [i s] m] amuze dup] ©. Cel mai u[or `mi e s] dau o list] cu oameni pe care i-am c]rat (p`n] acum) dup] mine mai mult dec]t o singur] dat]. Te rog s] o publici: }ac] Cojocaru, Alina Herescu, Elena Popa, Rodica Mandache, Emilian Oprea, Alin Teglaj], Mihai P]curar, Vlaicu Golcea, Ada Milea, Eugen Jebeleanu, Toni Zaharia, Nicoleta Lefter, Mihai Smarandache, Ion Rizea, Marius Manole, Lana Moscaliuc, Ramona Dumitrea, Cristi Popa, Clara Flores, Ion Coman... Al]ii s-au c]rat `n vest sau `n nord, mai bine zis... [i vreau s] `i zic c] trupa la care visez mai con]ine vreo 10 nume de actori... ceea ce nu `nseamn] c] nu vreau s] descop]r] al]ii.

DIABLOGURI

Veronica D. Niculescu & Emil BRUMARU

Fragment virusat

Emil Brumar: Ei, eu cred că [i iubirea se molipsește. O să încerc c'ndva, c'nd mi cade fisa, să imaginez un cerc al iubirii. Ceea ce [tiu sigur e că o femeie [i un b'rbat se molipsesc unul pe altul, cu o tulpin\ aparte, al unui virus nou, valabil doar pentru d'n[ii, unic... Cealalt\ devin inviidio\, nu pricepe, li se pare că via\ e doar cum o'njeleg ei...]

Veronica D. Niculescu: lat\ o provocare, să imaginezi un astfel de cerc. Eu mi p'strec suspiciunile – ar fi un cerc tic\os, 'n care iubirea s-ar c\ca pe coad\ cu alte animale, nu la fel de b'nde [i juc\ue. Cu molipsirea unuia de la altul, da, cu asta n-ai cum s\ nu fi de acord. E o 'mbog\ire continu\, s'nt comori secrete scoase la iveal\... -mi place ideea unui virus NOU, valabil pentru fiecare ea [i el 'n parte. Leacurile se vor c\uta 'n combina\ii de plante special alc\tuite. Dar cine ar vrea lecuti?

E.B.: Pe l'ng\ c\ fac gre\eli („iubirii” e corect), mai vii [i tu cu scepticismul \sta care 'mi cam 'njepe[n]te litera... „Cercul iubirii” nu ar func\iona ca la furie, 'n lan)... termin'nd cu cel ce 'ncepe... sau mai [tii? Dezolot, dar a vorbi de iubire, fiind sceptic, e un nonsens... Dar s\ nu 'ncurc borcanele, scepticismul, aici, se refer\ la „cerc”, 'njeleg... nu la „iubire”... Oricum, chiar „tic\os” nu poate fi, e prea dur... mai g'nde[te-te]...

Adev'rul este că nu s'nt 'n nici o privin\ sceptic... Am un entuziasm copil'resc, m\ arunc mereu cu capul 'n f'nt'ni... indiferent dac\ acolo e ap\ clar\ de izvor sau m'l... Saltul conteaz\, nu b'ld'b'cul!

V.D.N.: Suspiciunea se refera, da, la cerc. Sau, [i mai exact, la mul\ime. Cred că am [i exagerat pu\in, din dorin\ja de a convinge.

Voiam doar să spun că nu e loc de str\ini, lumea din jur de fapt nici nu mai exist\ atunci c'nd iube[ti. Dar eu venisem vesel\ la 'nt'lnire. M\ tot g'ndeam la „virusul” de care spunea[ti, cel cu structur\ unic\... Un fel de ADN, dar nu al unei persoane, ci al unei perechi. Culmea culmilor! F'r\ să caut – ce ironie, ce fars!\ – chiar 'n momentul acesta 'mi vine 'n minte un posibil 'nceput de „cerc”. O femeie st\ sprijinit\ de geam [i prive[te 'n gol. Deodat\ 'i atrag aten\ia doi gugu[tiuci care 'ncep să 'i fac\ un cuib. -n acela[ti timp, la col\ul unei str\zi, nu departe, un b'rbat vede un motan ghemuit 'n fa\ja unei pisici... Cotoiul o urm're[te ca pe un [oricel, la cea mai mic\ mi[care ar s'ri s\ o 'nha]. B'rbatul merge mai departe duc'nd cu el ceva din tensiunea saltului 'nc\ ne nceput. La fereastr\, femeia prive[te cum se a\az\ ramurile 'ncruc[ate. Soarbe din c'nd 'n c'nd din cafea [i nu 'i d\ seama, dar [i linge u[or buza de jos dup\ fiecare 'nghi]itur\... Nu-i cerc 'nchis, e un arc mititel, [i bine'njeles că nu-i tic\os. B'ld'b'c! Am capitulat.

E.B.: „Virusul” acela este, ADN-ul asem'n\tor pentru doi oameni exist\... Iar tu ai scris mai sus ceva frumos. Nu-i deloc un b'ld'b'c! Mereu s'nt mirat de u[urin]ja cu care concretizez... a[a... 'n joac\... g'ndurile.

V.D.N.: ...un fel de ADN unic, pentru o pereche. Cu schema imposibil de desenat. Nu [tiu de ce, mi se pare mai frumos dec't un virus. Poate fiindcă nu ar fi vorba de boal\, ci de ceva normal, ata[at unui organism, f'r\ a fi nociv.

E.B.: Nu uita că 'n ADN-uri s'nt [i bolile pe care le mo[tenim genetic... cu care ne trezim f'r\ a b\ului de unde vin... Iar desenele 'nchipuind structura lor s-ar evapora 'n curcubeie suprapuse...

CONCLUZIILE DEZBATERII ORGANIZATE DE ASOCIAȚIA VECTOR

„la[ul nu are 'nc\ o strategie cultural\”

„Cum poate c\p\ta la[ul o dimensiune cultural\ contemporan\, care s\ 'i 'nscrie 'n circuitul european?” Cinci posibile r\spunsuri pe care, 'ntr-o dezbatere organizat\ de Asocia\ia Vector, au 'ncercat să le formuleze Emilia Chiscop, Dan Lungu, George Onofrei, Doris Mironescu [i Antonio Patra[, vineri, 20 iunie 2008. Centrul Cultural Francez din Ia[.

Diana Soare

Asocia\ia Vector lanseaz\ oficial ed[ia a VIII-a a Bienalei de Art\ Contemporan\ „Periferic”. Conferin\ja de pres\ a avut loc la pr'nz, acum ne-am str'ns cu to\ii să-l ascult\m pe Matei Bejenaru povestind istoria acestui proiect ambijios. Succint, 'n date, imagini [i mult suflet pus 'n cuvinte, Matei Bejenaru prezint\ istoria „Periferic”.

Cei care au auzit abia acum de Bienal\, 'njeleg că Vectorul a f'cut mai multe

pentru arta contemporan\ dec't toate institutiile culturale ie[ene la un loc.

Le[ia de istorie se sf'r[ete 'n mai pu\in de jum'tate de or\... Cu temele f'cute, publicul se mut\ la umbr\, 'n gr'dina din spatele Centrului. Cei rece, cafele, [i jig'ri. Conver[ii [i pierceing-urile prefer\ să stea turce[te, pe jos. Domni[oarele ocup\ cele c'teva scaune rabatabile din fa\]. Se fac probe de microfon, reflectoarele delimitiaz\ un spa\iu circular [i am senza\ia că decorul e un amestec straniu de platou tv [i poiana z'nelor. Nu-i

vorba de basme 'ns\, ci de realit\i dure: o dezbatere pe tema mult-controversatului „la[ia – capital\ a culturii”. Invitajii – Emilia Chiscop (jurnalist), George Onofrei (redactor-ef al „Suplimentului de cultur\”), Dan Lungu (scriitor), Doris Mironescu (critic literar) [i Antonio Patra[(critic literar) – au misiunea de a dezbate viitorul cultural 'ntr-un ora[care geme de poten\ial, dar sufer\ de nep\sare.

„Capitala culturală”, o sintagmă lipsită de sens

Matei Bejenaru le-a adresat trei 'ntreb'ri concise: care s'nt nevoile de ordin cultural ale ora[ului, ce tipuri de proiecte le-ar putea satisface [i cum se vede la[ul peste un cincinal. Dac\ Doris Mironescu prefer\ să-[i p'streaze optimismul [i să cear\, cu umor, pe l'ng\ reabilitarea arhitectonic\, o autostrad\ spre Vest care s\ deschid\ perspectivele, Emilia Chiscop jine să precizeze dintru 'nceput că eticheta de „capital\ cultural\” pe care

„PERIFERIC 8” – ARTA CA DAR

A opta ed[ie a Bienalei de Art\ Contemporan\ „Periferic” a avea loc 'n perioada 3-18 octombrie [i o are drept curator pe Dora Hegyi (project leader la tranzit.hu/vadpesta). Organizat de Asocia\ia Vector, evenimentul propune anul acesta un model alternativ de schimb [i ridic\ 'ntrebarea: „Poate fi v\zut\ arta drept dar?”. Bienala analizeaz\ direct metodele speculative care influen\iaz\ valoarea social\ a artei. Prin proiecte noi [i prin evenimente paralele de mediere creativ\, „Periferic 8” dore[te să consolideze conf[tiin]a cultural\ local\ [i să joace rolul de mediator, 'nt'rind dialogul dintre diversele domenii culturale.

SEMNAL

Michel Onfray, *O contraistorie a filosofiei, vol. II, Cre[ti]nismul hedonist*, traducere de Mihai Ungurean, colec\ia „Hors collection”, editura Polirom, 368 de pagini, 36.95 lei

Odāt\ cu impunerea cre[ti]nismului, devenit 'n secolul al IV-lea religia Imperiului, posibilitatea unei filosofii hedoniste scade considerabil. [i totu[ti, chiar dac\ [colile de filosofie s'nt 'nchise, alternativa la doctrina cre[ti]n oficial – [i ascetic\ – subzist\; gnosticisme de toate nuan\ele, cu 'nv\nturi [i practici pe c'te diverse, pe at'te de bizare, supravie\uesc veacuri 'ntregi. Le vor urma, 'n Evul Mediu european, Fra\ii [i Surorile Spiritului Liber, cu interpretarea lor at'te de aparte a mesajului evanghelic. Tradi\ia epicurian\ inspir\ veselele produc\ii ale goliardilor, pentru ca, 'n Rena[tere, intelectuali precum Vala, Ficino sau Erasmus să contureze un cre[ti]nism epicurian, iar Montaigne să formuleze chiar principiile unui epicurism cre[ti]n. Galeria lui Onfray de portrete p'tima[ele unor g'nditori uita\], marginalizaj\ sau doar relativ devalorizaj\ de istoriile tradi\ionale continu\...

Arturo Pérez-Reverte, *Soarele de la Breda*, traducere de Ileana Scipione, colec\ia „Biblioteca Polirom”, editura Polirom, 272 de pagini, 25.95 lei

Al treilea roman din seria *Aventurile c\pitanului Alariste*, recent adaptat\ pentru marele ecran, cu Viggo Mortensen 'n rolul principal.

Soarele de la Breda (1998) este cel de-al treilea volum din seria *Aventurilor c\pitanului Alariste*, ecranizat\ de cur'nd, cu Viggo Mortensen 'n rolul principal. De data aceasta, n\stru[n]icul [i ndr\zne]ul c\pitan se afl\ 'n prima linie a armatei regelui don Felipe al IV-lea, lupt'nd mpotriva „ereticiiilor calvin[iti]” din \rile de Jos. Regimentele spaniole asediaz\ cetatea rebel\ Breda [i, pe m'sur\, ce b\lvie se prelunge[te, rezultatul ei se transform\, dintr-o chestiune de strategie militar\, 'ntr-una de orgoliu na\ional. -ncercarea disperat\ a Spaniei de a evita un alt e[ec ruinos 'n campania din Flandra 'ofer\ lui Pérez-Reverte ocazia de a 'n\]ia grandioase scene de b\lvie, al c'ror echivalent vizual este un celebru tablou al lui Velázquez, dar [i fa\ja ascuns\ a oric'vui r\zboi, alc\tuit\ din foame, lipsuri, priva\iuni, descurajare [i r\zmerije 'n 'ndul soldajilor.

„Seria de romane dedicat\ aventurilor c\pitanului Alariste este o fresc\ ampl\ [i impresionant\, av'nd 'n centru un erou inteligent [i charismatic.” (The New York Times)

autorit\jile [i presa au alipit-o la\ului nu este altceva dec't ,o sintagm\ lipsit\ de sens", iar Comisia de Cultur\ din Consiliul Local s-a dovedit de-a lungul timpului „incompetent”. „la\ul nu are nc\ o strategie cultural\, nu [i-a definit direc\ia de dezvoltare n acest sens”, m\rturise\te Emilia Chiscop, care simte nevoia unei restructur\ri n „instituiiile culturale a[a-zis emblematic” n care nivelul de activitate este sub-mediocru”.

Dan Lungu scoate tacticos foaia cu r\spunsuri [i cite\te pe puncte, organizez\ ca ntotdeauna. „1. Elaborarea unor politici culturale coerente; 2. elaborarea unei strategii pentru dezvoltarea turismului cultural; 3. crearea unui incubator de asocia\ii culturale, care s\ beneficieze de asisten\ contabil\, juridic\ [i n redactarea proiectelor; 4. reformarea instituiilor culturale ale statului [i aplicarea principiilor de management [i marketing cultural; 5. exportarea valorilor locale.” Simplu de zis, mai greu de f\cut, mai ales c\ nsu\i scriitorul admite c\ pomenile instituiii subordonate statului au devenit doar „un loc de unde se ia salariul”, iar banii („mai mul\i dec't ne imagin\m”) s'nt ineficient cheltuii.

Printre proiectele care [i le dore\te Dan Lungu se reziden\te artistice europene pentru ie\eni, crearea unui centru de traduceri literare [i organizarea unui t\rg de carte central-european. De [i visele s'nt departe de a se transforma n realitate, ncheierea este optimist\: la\ul de peste cinci ani este, n viziunea scriitorului, caracterizat de „diversitate, pluralism [i efervescen\”.

Pornesc la vale pe Copou, printre studen\ii. E prima zi din viitorul cincinal.

Cîștigați

un weekend romantic la Paris cu *Romance*

Cumpărați, în perioada 4-30 iunie,

- direct de la editură (cu plata pe loc, la Departamentul Vânzări / prin e-mail / fax / telefon)
- online, de la librăria virtuală www.polirom.ro

cărți apărute în colecția ROMANCE și aveți șansa de a cîștiga un weekend romantic pentru două persoane la Paris.

Orice comandă făcută direct la editură sau online, pe www.polirom.ro, ce va conține cel puțin un titlu din cele cinci cu care debutează ROMANCE, va fi înscrisă automat în concurs (cîștigătorul va trebui să ridice și să achite coletul pînă pe 20 iulie, pentru cei ce achită cărțile ramburs).

Cei care ați achiziționat titluri apărute în colecția ROMANCE de la standul Polirom din cadrul Bookfest și ați completat talonul de participare sînteți, de asemenea, înscriși în concurs.

Numele cîștigătorului va fi extras vineri, 1 august, în direct la „Jurnalul cultural” de la ora 22.30 de pe TVR Cultural; apoi, timp de o lună, va fi postat pe site-ul editurii, www.polirom.ro, la secțiunea „Știri și evenimente”.

Excursia va avea loc în luna august a acestui an.

Excursie oferită de:

POLIROM

my travel
personalized holidays

Parteneri media:

TVR
CULTURAL

Suplimentul
de CULTURĂ

www.polirom.ro

Cum învățăm literatura română?

lat\ o ntrebare care d\ de furc\ multor nv\ncel, de la cei din ciclul gimnazial [i p n\ la studen\ii Facult\ii de Litere din Bucure\ii. „Cum pred\m literatura română?” ar fi interoga\ia complementar\, formulat\ de profesorii pasiona\i de meseria lor.

O prim\ veste bun\: este mai uor s\ parcurgi istoria literaturii române dec't pe cea a literaturii franceze, sau engleze, sau spaniole, din simplul motiv c\ literatura noastră este una t n\l\l. T n\l\l [i, a\azic nd, intens\: ceea ce n alte culturi se dezvolt\ pe parcursul unor secole, la noi se parcurge ntr-un ritm accelerat, cu un teribil efort de

recuperare a decalajului istoric. ntre Eminescu, marele nostru romantic, [i Tzara, promotorul dadaismului, e o distan\ de trei decenii: numai at t i-a trebuit literaturii noastre pentru a face trecerea de la romantism la avangardism. O a doua veste pe care studen\ii o pot nt mpina cu entuziasm: despre literatura română modern\, n adev\ratul njeles al cuv\ntului, se poate vorbi abia de la borna post-pa\optist\ „Ciocoi vechi [i noi, romanul lui N. Filimon, e un aperitiv atractiv, mai ales c\ permite [i actualiz\ri savuroase. Nu prea mai avem, azi, boieri; dar ciocoi vechi [i ciocoi noi s'nt din bel[ug.

Din intervalul 1863-2008 putem sc\dea fr\ probleme arcul de timp al realismului socialist (1948-1960), c'nd s-au tip\rit tone de maculatur\ ideologic\, dar au ap\rut numai patru-cinci titluri cu adev\rat valoroase. R\m nem astfel cu 133 de ani de literatur\ viabil\ (i cu trei perioade de nflorire: Junimea [i marii clasici, modernismul interbelic [i neomodernismul postbelic. Numele ne s'nt at de cunoscute, nc t nimeni nu poate s\ tresar\ cu spaim\ c'nd le aude: Eminescu, Caragiale, Creang\, Slavici, Maiorescu; Arghezi, Blaga, I. Barbu, Bacovia, Brebeanu, Sadoveanu, Camil Petrescu,

Lovinescu, C\linescu; N. St\nescu, Sorescu, Ileana M\ncioiu, Preda, Breban, Buzura, B\l\l\; Simion, Manolescu, Raicu... Mari poe\i, prozatori, dramaturgi [i critici literari. E practic imposibil s\ nu [tim ceva despre ei; sau, dac\ nu [tim prea bine, s\ nu g\sim cu u[rin\ datele necesare. Esen\ial este s\ i ncadr\m n contextul epocii [i n paradigma lor, f\c nd totodat\ diferen\ierile convenite ntre genurile pe care le ilustreaz\l. Ar fi jenant, de pild\, s\ vorbim despre parnasianismul lui Creang\ ori despre viziunea solar\ a lui Bacovia; despre afirmarea lui Maiorescu n timpul comunismului sau despre cum l-a decorat regele Carol I pe Nichita St\nescu...

BUCUREȘTI FAR WEST

Daniel CRISTEA-ENACHE

Profesorul are datoria de a [ti mai multe dec't voi. Asalta\i-l cu ntreb\ri, exprima\i toate nedumeririle [i dubiile voastre. Timorarea nu-[i are rostul, mai ales la un seminar, n care discu\iile s'nt libere, iar interac\iunea e o regul\ de func\ionare. Dar, pentru a pune ntreb\ri [i a avea dreptul moral de a a[tepta r\spunsuri la ele, studen\ii au [i ei o obliga\ie. Dac\ tot s-au deranjat s\ vin la Facultate, atunci e imperios necesar s\ i citeasc\ pe autorii despre care se discut\.

Nu po\i analiza formula dramatic\ a lui Sorescu dac\ n-ai parcurs cele c'teva zeci de pagini din *Iona*, n-ai cum s\ vorbe\i despre morome\ianismul lui Preda fr\ s\ fi citit *Morome\ii*. Comentariul vine dup\ lectur\, nu e un substitut al ei.

Un singur lucru trebuie deci s\ fac\ studentul filolog [i oricine e interesat de literatura română: s-o citeasc\l. Parafraz\ndu-l pe b\tr\nul Heliade: citi\i, dragi studen\ii, numai citi\i! Restul va veni de la sine.

SECRETUL ADRIANEI

Adriana BABEȘ

Hei, rup!

-n]eleg c\`n num\rum de faj\`m\`mal dau o dat\`n stamb\`, pentru c\`„Suplimentul” promoveaz\`Tovar]e de drum. Ca s\`m\`smulg din melancolia de s\`pt\`m\`na trecut\`[i ca s\`am coeren]\`cu paginile 3-4-5, m-am g\`ndit s\`dezv\`lui „Secretul” ceva ce n-a\`nc\`put\`n volum, adic\`un aspect mai ciudat al c\`r\`u[el]ii mele, care ar fi\`mpins povestea Sarsanelei aiurea, n\`zone de necontrolat, iar literar vorbind, ar fi\`nc\`rcat prea mult toat\`schema. -n carte, ca s\`-mi dau br\`nci, am enumerat cu ce anume p\`r]i din corp am trambalat de-a lungul anilor felurite lucruri [i-am zis a]a: „Pentru c\`, de c\`nd m\`[tiu, n-a fost aproape nici o singur\`zi]nsat\`de la Dumnezeu s\`nu car ceva\`ntr-o m\`n\`, n\`am ndou\`, pe um\`r\`, n\`bra]e, n\`spate, m-am g\`ndit s\`scriu despre această\`ntruchipare a mea de femeie-asin, cat\`r\`sau chiar cal care a str\`b\`tut istoria Rom\`niei din 1953 p\`n\`n 2007, c\`nd la pas, c\`nd la trap”. OK. Corect\`ns\`ar fi fost s\`adaug\`c\`am transportat (de via]a mea tot soiul de fierotanii [i pe piept sau bur]t\`. Repet: pe piept (evident nu]n]uguri, pandantive, bro]e) [i pe bur]t\` (nu\`n bur]t\`, de]a m\`ng]i]it\`nre doi [i cincini ani un rulment mic [i un]urub).

N-am destul spa]iu s\`povestesc cum am ajuns s\`duc de ici-colo pe piept + bur]t\`, dup\`cum urmeaz\`: 1) 26 de tac\`muri (linguri, linguri]e, cu]ite, furculi]e), plus un polonic [i un capac mare sau 2) un cle]te patent, un ciocan [i o foarfec\`de tuns iarba sau 3) un c\`lc\`tor Rowenta sau chiar -jine]i-v\`bine! 4) o menghin\`de 2,5 kg. Totul a\`nceput acum vreo 15 ani, vara, c\`nd, cot la cot cu un stol de curio]i, m-am\`nscris la un curs de bio-energo-terapie]inut la Tm[, de o doctori] din Rep. Mold. Dup\`dou\`s\`pt\`m\`ni de]col\`real\`, fiecare a\`fcut ce-a [tiut mai bine cu ce-a\`nv\`]at: unii [i-au deschis cabinete, al]ii [i-au folosit puterile nou dob\`ndite prin spitale, al]ii, ca mine, care nu erau doctori, au\`fcut [i ei ce-au putut pe spinarea cunoscu]ilor sau pe propria piele: au energizat, n\`tremat, vindecat [amd. Dup\`ce maestra moldav\`ne-a m\`surat vigorile ascunse [i dup\`ce am primit premiu cu coroni]i], am]\`nit ca din pu\`c\`acas\`, m-am n\`pustit\`n buc\`\`rie, am tras sertarul cu tac\`muri [i, de parc\`le-a] fi dat cu superglue UHU, cu]ite, lingurile etc. mi s-au lipit de piept. Am ie]it cu zalele pe teras\`, am cobor\`treptele [i am n\`aintat spre gard, unde mama era la vorbitor cu vecina Piri. Au r\`mas mute de uluire, ba chiar spaim\`. -ntr-un ecumenism ca la carte au spus c\`nu-i lucru curat ce fac [i c\`ar fi bine s\`nu m\`joc cu focul.

Pot s\`depun\`m\`rturie despre numerele de circ pe care le-am dat ori de c\`te ori am avut prilejul (n\`Jar\`[i peste hotare) zeci de oameni: prieteni, colegi, vecini, cunoscu]i, ba chiar tehnicienii de la laboratorul de fizic\`al Universit\`]ii, care au c\`nt\`rit menghina, cle]tii, ciocanele, cheile fran]uze]ti [i mi-au\`fcut fotografii cu ele-n decolteu. Dar din toat\`exhibi]ia asta n-am putut scoate o proz\`a lumea. Dac\`m-a] fi apucat s\`povestesc cum, cu aceea]i vlag\`venit\`habar n-am de unde (ba, de fapt, [tiu), am v\`r\`t\`n\`vioreare\`n mai to]i colegii, cum i-am luat lui Marcel Tolcea numeroase dureri de cap cu m\`na sau cum am\`fcut s\`dispar\`multe dureri de spate, ar fi ie]it doar un epic b\`n\`lu]i. N-am putut\`nva nici moart\`s\`fac saltul spre ceva stil Eliade, de]i\`n noaptea de 12 septembrie 1999 am tr\`it (n\`vis&a]e]vea) un episod dincolo de n\`chipuire. De atunci nu m-am mai dat\`n spectacol dec\`t rar de tot [i numai la cererea publicului, ca s\`ne veselim.

Autobiografii
fantasmatic

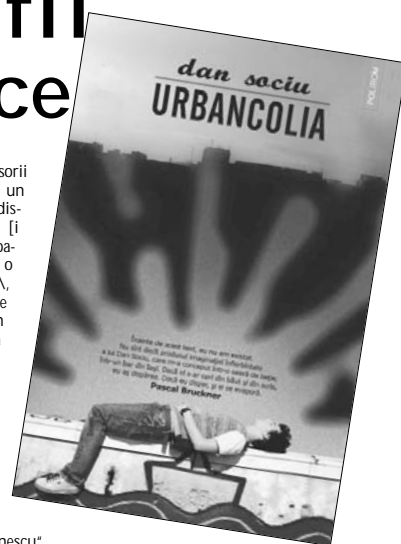
Termenul „epistolar” desemneaz\`un gen aparte [i greu de definit, fie c\`este vorba despre un roman epistolar, fie c\`este vorba despre publicarea unei coresponden]e private, cu sau f\`r\`acordul expeditorului sau al destinatarului. -n cazul romanului epistolar, scrisoarea reprezint\`o m\`rturie a autenticit\`]ii textului literar care, de multe ori, penduleaz\`nre realitate [i fic]iune, n\`timp ce o scrisoare privat\`, scris\`f\`r\`inten]ia de a fi publicat\`, are cu totul alte caracteristici. -ntr-un roman epistolar destinatarul este unul imaginar, invizibil, o prezen]\`fantomatic\`.

Este foarte dificil s\`stabilim care s\`nt scrisorile „adev\`rate”, „autentice”, [i care nu. -n principiu, „adev\`ratele” scrisori s\`nt cele pe care expeditorul le trimite unui destinatar real, la o adres\`existent\`n realitate. De multe ori\`ns\`, aceste scrisori a]a-zis „adev\`rate”, sau „autentice”, trec n\`sfera literaturii, unde nu mai reprezint\`„adev\`rul”, ci „adev\`rul minciunilor”, cum ar spune Mario Vargas Llosa. Scrisoarea, ca cel mai liber spa]iu de exprimare\`n scris, va pune\`ntotdeauna sub semnul\`ntreb\`rii limitele literaturii.

De obicei, scopul scrisorii este acela de a umple un gol, de a acoperi o distan]\`nre expeditor [i destinatar. Scrisoarea poate fi astfel considerat\`o conversa]ie\`n absen]\`, o adev\`rat\`dest\`vinuire [i chiar o „despuiere\`n fa]a fantomelor”, a]a cum o va numi Franz Kafka.

Urbancolia este romanul de debut al lui Dan Sociu, unul dintre cei mai talenta]i tineri poe]i contemporani. Sociu a fost distins cu Premiul Na]ional pentru Poezie „Mihai Eminescu”, pentru *borcane bine legate, bani pentru n\`c\`o s\`pt\`m\`n\`*. Volumul *c\`ntec eXcesive* prime]te\`n 2005 Premiul pentru Poezie al Uniunii Scriitorilor din Rom\`nia. -n 2006, Dan Sociu a fost desemnat de c\`tre revista „22” „cel mai bun\`n\`r poet al momentului”. Experien]a de redactor-[ef al ziarului „Curierul de Boto]ani” s\`la baza primului s\`u roman, *Urbancolia*. Romanul este conceput sub forma unei lungi scrisori adresate scriitorului francez Pascal Bruckner, cu care Dan Sociu s-a nt\`lnit la Ia]i, ntr-o „noapte de]inut minte”, cum spune poetul: „Eternitatea, Pascal, a\`nceput pentru mine\`ntr-o sear\`de iarn\`a anului 2005\`n Ia]i a...]a Erai Pascal,]a care scrisese *Lunes de fiel*, cartea care ne bulversase\`n anii '90, pe c\`nd eram liceeni\`ntr-o]ar\`ale c\`rei [coli n-aveau minima decen]\`de a\`ne\`n\`]a c\`te ceva [i despre obsenitate...”.

Romanul are la baz\`perioada\`n care Dan Sociu a lucrat la Boto]ani, un ora] melancolic – sau, cum spune chiar autorul, „capitala melancoliei” –, pentru agentul CIA, Derrin, venit\`n Rom\`nia s\`inspcteze viitoarele baze NATO de pe malul Prutului. Agentul Derrin se ndr\`goste]te de Diriga, o jurnalist\`din ora]. Eroul c\`r]ii, Dan Sociu, este un urbancolic, un poet]in]in\`n\`rst\`de 27 de ani, care locuie]te\`mpreun\`cu mama lui\`n „capitala melancoliei”, ntr-o „s\`r\`c

d\`a]a”. Mama este profesoar\`de rom\`n\`[i c\`tig\`foarte pu]in, iar Dan scrie „pove]ti adev\`rate” (500 de mii bucate) pentru revista „Pove]ti adev\`rate”. Fiecare zi se petrece la fel pentru Dan, „televizor toat\`ziua [i seara cr\`[m\`, n\`acela]i ritm...]a Singura schimbare din vechea mea rutin\`– spune urbancolicul Dan – era c\`, din c\`nd\`n c\`nd, m\`zg\`leam c\`te un *c\`ntec eXcesiv*, f\`r\`prea mult\`p\`cere [i f\`r\`un scop clar. Erau texte pentru Diriga [i, de c\`nd plecase ea, chiar nu p\`reau s\`mai aib\`vreun sens. Nici m\`car nu le v\`zuse vreodat\`”.

-n roman apare [i *Eminescu... Victor Eminescu* (fiul lui Matei Eminescu), un nepot al poetului, un colaborator, la fel ca [i unchiul s\`u, al serviciilor secrete americane. *Urbancolia* este „o poveste cu fapte reale, dar [i cu fantasm”, un roman\`n cea mai mare parte autobiografic, o fals\`scrisoare c\`tre Pascal Bruckner\`n care realitatea [i fic]iunea se\`mpletec armonios. Poetul Dan Sociu preg\`te]te o continuare a romanului *Urbancolia*, mult\`ndu-i\`autobiografiile fantasmatic\`din poezie\`n proz\`.

Dan Sociu, *Urbancolia*,
colec]ia „Ego. Proza”,
Editura Polirom, 2008, 27,95 lei

AMOS OZ » FIMA

Jurnal de vise

Amos Oz, n\`scut Amos Klausner, este unul dintre cei mai importan]i scriitori israelieni contemporani. Dup\`sinuciderea mamei sale [i schimb\`numele din Klausner\`n Oz. -n anul 1987, scriitorul public\`bestsellerul *Cutia neagr\`*, roman tradus\`n mai multe limbi [i care a fost distins cu premiul francez F\`mina \u00c9tranger. Romanul *Fima*, ap\`rut\`n anul 1991, prezint\`povestea unui israelian

care descoper\`la cincizeci [i patru de ani c\`[i-a ratat via]a vis\`nd tot timpul s\`restabileasc\`pacea\`n Israel [i s\`rezolve conflictul israeliano-palestinian: „Fima avu un vis pe care-l not\`la cincini jum\`tate diminea]a\`n jurnalul s\`u. Era un carnet maroniu, care z\`lcea ve]nic sub gr\`mada dezordonat\`de ziare [i reviste vechi, la picioarele patului. -]i luase obiceiul s\`noteze\`n el tot ce v\`zuse peste

Am aruncat *Suplimentul de cultur\`* n aer!SUPLEMENTUL
DE CULTUR\` SE
AUDE LARadio Iași
104.5 FMin fiecare vineri,
de la 21.10cu George Onofrei
și Anca Baraboi

TREI RĂSPUNSURI DE LA DAN SOCIU

„O să-mi mut autobiografiile mele fantasmatică în proză”

Ce a însemnat pentru tine în lînire a Pascal Bruckner?

L-am cunoscut în Iași, cînd a venit cu Viviana s' stea de vorb' cu mitropolitul Moldovei pentru un reportaj despre Tanacu. Viviana a invitat atunci doi scriitori din oraș s' ia masa cu el, pe mine [i pe Emil Brumaru (care n-a putut s' ajungă) [i m-a rugat s' mai chem pe cine vreau. I-am scris un mail lui Ovidiu Nimigean, care mi-a răspuns c' nu are cum, are o în lînire la Trei Sarmale cu Beigbeder, [i pe Radu Driescu, care era r'cic [i nu a putut s' ia s'. P'n l' urm', am mers cu colega mea de la Polirom, Ioana Alupoae (hei!) [i c'ji-va prieteni. Aia a fost o noapte de linut minte, a[zice, am [i povestit-o n „Suplimentul de cultură” ntr-un articol [i n roman. Mult timp dup' am simjit ziua aia ca fiind foarte important' pentru mine, [i n'ncr'cat', a[a, cu un fel de poezie de care nu prea avusesem parte p'n atunci. Emoțiile mele aveau ceva tulbure [i n'ntunecat, [i de la alcool [i de la viaja pe care o duceam, ori n' ziua aia s-a f'cut, a[a, un pic de lumin' n capul meu (pe care am n)jeles-o cu adevr'at mult mai t'ziu), avea ceva auroral, proasp't, [i de la emoția aia nou' mi-am nceput romanul. Lui Bruckner nu prea i-am scris de fapt multe mailuri, dar atunci c'nd am nceput acest mesaj de 200 de pagini, mi s-a p'rut mult mai u[or s-i scriu lui, unui str'in totu[i, dec' unui prieten. Ca la terapie, nu? Chiar dac' e doar o convenție literar'.

Urbancolia este primul roman al poetului Dan Sociu, cu un titlu „de invidiat”, cum spune Emil Brumaru. Ce este „urbancolia”?

Freud spune c' melancolia e o boal' a simei de sine. -i lipsesc c'teva dimensiuni ideii 'steia, mai ales c' melancolia a fost ntotdeauna perceput' ca fiind ceva difuz, f'r' un centru precis, iar Freud e foarte precis aici. Ceva ns' e adevr'at - melancolicul simte nevoia s' se ia singur n braje. Nu s' fie luat n braje, pentru c' nu se iube[te destul nc' t' s' cread' c' merit' s' fie ajutat, ci doar s' se ia n braje, s' se retrag' ntr-un col [i s' se transforme nct ntr-o gr'm'joar' de

praf. Zona asta, a Moldovei, este foarte melancolic', iar Boto[ani, ora[u]l n care se n't mpl' povestea din roman, nu mai e nevoie s' spun c' e capitala melancoliei, m'car [i pentru c' poetul cel mai intens melancolic - pe acela[i loc cu Bacovia totu[i - s-a n'scut acolo. Iar boto[nenii chiar se ur'sc pe ei n[i, g'n-dij-i-v' numai c' luna trecut', c'nd primarul [i s'vr'b'torea realizarea, gara ora[ului nu avea curent, pentru c' nu-[i p'l'tiser' datoritiile. Casiera vindea probabil bilete la lum'nare, iar trenurile erau direcționate cu lanternele, ca-n r'zboi, ca-n Hrabal (sau Kafka). De aici mi-a venit [i cuv'ntul-valiz' urbancolia, care i-a pl'cut lui Emil Brumaru [i asta m-a ncurajat mult s-l folosesc ca titlu. Luna trecut', Victor Jalb' mi-a propus s' facem un multi-blog numit a[a, n care urbancolici din diverse locuri s' povesteasc' despre ora[u]l lor.

Urbancolia este construit ca un roman cinematografic, ca un „roman-episod”. Ce va urma?

Urbancolia o s' aib' o continuare nu n sensul c' toate firele din această carte vor fi reluate n urm'toarea. Vor fi mai multe c'rji grupate sub eticheta asta. Dac' n poezie am renun[at la autobiografic, trec'nd la ceea ce numesc post-confesiv ([i n felul n care Sigur Ros, de exemplu, e post-rock, adic' p'str'nd elemente importante din rock, dar fiind altceva), o s' mi mut autobiografiile mele fantasmatic' n proz'. Auto-biografie

fantasmatic' e o sintagm' al lui Stendhal [i presupune un fel de autofic]iune, dar n care p'rjile inventate s'nt dorinjele cele mai profunde ale naratorului, fie ele masochiste sau naziste sau incoerente, transpuse ntr-o poveste, ceea ce e mai mult dec' t simpla autobiografie [i altceva dec' t romanul aristotelic, s'i zicem, pentru c' povestea poate fi incoerent', fantasmatic' se pot bate cap n cap, iar cea mai important' e vocea. Cam ca n filmul Na britanic, Billy minciunos: un pu[ti s'rac care ncearc' s' compenseze fantasmatic ceea ce-i lipse[te]. Dar nu trebuie s' fii s'rac, nu trebuie s' fii n vreun fel anume pentru asta, oricum lucrurile ne s'nt date numai pe jum'tate, indiferent de ceea ce facem.

Pagini realizate de Bogdan Romaniuc

noapte...”. Pentru Amos Oz, singura modalitate de a p'stra un vis intact este aceea de a nu ncerca niciodat' s-l realizezi. Aceast' idee a stat la baza romanului despre Fima. Autorul Cutiile negre [tie s' transforme realitatea cea mai banal' n poezie. Un om bun care nu poate face nimic bun - aceast' formul' a lui Nabokov i se potrive[te perfect eroului lui Amos Oz, c'ci indiferent de voinja [i de dorinjele sale, Fima nu reu[te s' schimbe nimic din

ceea ce este r'u'n Jara sa. Nici una dintre ideile ndr'zneje ale lui Fima nu este pus' n practic', ci ele r'm' n doar n jurnalul s'uu de vise. Opera lui Amos Oz este impresionant'. Scriitorul detest' fanatismul [i promoveaz' n toate scrierile sale umanitatea, generozitatea [i pacea. Romanele lui Amos Oz s'nt pline de ironie [i de umor, toate fiind inspirate din biografia scriitorului, pentru care tragicul [i comical nu pot fi niciodat' separate. Peste tot apare

copil'ria, cu solda]ii ei de plumb, cu micile sale secrete, cu colec]iile de timbre, cu c'r]ile care i-au schimbat viaja, cu str'zile din Ierusalim. R'u]ul, spune scriitorul israelian, este n fiecare dintre noi, adesea deghizat n idealism [i n mil' religioas'.

Traducere din limba ebraic' si note de Any Shilon, colectia „Biblioteca Polirom”, Editura Polirom, 2008, 32.95 lei

VERBA WOLAND

Ruxandra CESEREANU

Parisul ca o femeie

Rue de Seine, Quai de Conti, Pont des Arts, Marais, Boulevard Sébastopol, Parc Montsouris, Place de la Concorde, rue des Lombards, rue de Verneuil, Pont Saint Michel, Pont au Change, Chatelet, Tour Saint Jacques, rue de Cherche-Midi, Boul' Mich, Carrefour de l'Odéon, Montparnasse, Porte d'Orléans, Boulevard Jourdan, rue de Médicis, Belleville, Pantin, rue Scribe. Lista anterioar' este aceea a str'zilor [i spa]iilor pariziene enumerate n primul capitol din romanul Rayuela de Julio Cortázar: care este rostul acestei n[iruirii? Toate aceste locuri o con]in [i ntrupeaz' pe femeia

Maga, iubita lui Horacio Oliveira; toate aceste trasee s'nt legate exclusiv de figura femeii iubite, de c'utarea [i a[teptarea ei, de gesturile ei regndite de c'tre b'r'batul care o iube[te [i care a pierdut-o. Poate fi Parisul perceput prin portretul r'm]at al unei femei? Cortázar demonstreaz' c' da. De aceea, prima parte a romanului este o lung' epistol' de dragoste [i tristețe, prelungit' [i scobor't' peste o bun' parte din str'zile [i zonele pariziene. Exist' o n'treag' „Lume-Maga”, iar str'zile, cafenelele, barurile, libr'riile o con]in n chip memorial. Tot ceea ce respir', m'n nc' ori miroase Maga este stocat n aceste spa]ii, toate jig'rile fumate de ea, toate s'r'zurile date, ntruc' traseul este unul sentimental, fiecare loc (nu s'nt doar str'zi, ci [i col]uri de strad', intr'nduri etc.) av'nd o amintire ncastrat'.

Nu are rost s' citez toate str'zile [i spa]iile pariziene vehiculate de autor, am transcris doar numele celor din primul capitol; altfel ar fi trebuit, precum un topograf improvizat, ca ntr-un fel sau altul s' citez o cincime din locurile Parisului! Dragostea lui Horacio Oliveira doar prin intermediul str'zilor poate fi rememorat', regestiat' [i stocat: este vorba despre un act genetic. Ora[u]l tentacular este mbl'nzit exclusiv prin dragostea personajului masculin. Boemia de peregrin' l'ajut', la r'ndu-i. Str'baterea mental' a Parisului (dup' ce parcurgerea fizic' a avut loc, c'ndva, ntr-o realitate pierdut') este un efort

genetic de a o re'nitea pe Maga [i, mai ales, de a reface m'car virtual dragostea.

Pentru Horacio Oliveira, Parisul este un ora[identic cu Buenos Aires - n Paris totul i era Buenos Aires [i vice-versa: n zona cea mai vehement' a dragostei sufereau [i se supuneau pierderea [i uitarea”. S'nt dou' ora[es' suprapuse, dar nu palimpsestic, ntruc' t s'nt unul [i acela[i, emoțional vorbind. Parisul fabulos, cum l' nume[te Oliveira, mai ales nocturn, este un ora[al pove[tilor n'tret'iate, o saga. Un ora[epic, la fel ca Buenos Aires (se deduce). {i nu doar narativ fa[de el nsu[i ca ora[; este o metropol' care stimuleaz' narajunea (pove[tile de via[). Vagabondajul lui Oliveira prin Paris are [i un sens ini]iatic-erotic: personajul fixeaz' cu Maga n'tniri vagi, ntr-un cartier ori altul, la ore aleatorii. Ne n't l'nirea (cu miz' similit'afrodisiac), dar am nat' ar duce la amu[inarea [i mai intens' a metropolei, la degustarea ei ritualic'. Traseele s'nt fixate inten]ionat labirintic, astfel nc' t n'nceas' pe iubijii r'ncitori. Numai pe str'zile Parisului cei doi iubi[i pot fi unul [i acela[i, se pot unifica, a[a cum nu izbutesc s' fac' acest lucru n spa]iile nchise. De aici relevan[a traseelor pariziene obsedante p'n la oarecare sufcare n Rayuela.

Un alt personaj al romanului va declara c' „Parisul este o enorm' metafor”. Sensul va fi intuit ns' ulterior: Parisul este metafora lui Oliveira pentru ideea [i ac]iunea de c'utare a ceva ne[tiut, inefabil, hipnotizator. Dar cititorul [tie deja c' Parisul este chiar Maga, femeia, iubita, cea pierdut'. Maga ns' [i va afirma ceva mai ncolo c' „Parisul este o mare iubire oarb'”. De ce? Dimensiunea inefabil' a metropolei const' n faptul c' este murdar' [i frumoa[s' n acela[i timp, ap't pentru r'ncirea de clochard psihic a lui Horacio Oliveira. Parisul este un [otron, jucat ns' nu de un copil, ci de un matur complicat, de un intelectual sofisticat.

Ei, bine, prin acest Paris cortazarian a[r'vni s' r'ncesc [i eu c'ndva.

21 iunie - Sala Rondă, ora 20:00

Odă artificialului
Direcție artistică: Maria Baroncea
Coregrafie și interpretare: Maria Baroncea, Eduard Găbia, Florin Flueraș
Spectacol este o coproducție CNDR și Desingel (Belgia)

26 iunie - Sala Rondă, ora 20:00

Pupilija, Papa Pupilo and the Pupileks - Reconstruction
Reconstrucție și regie: Janez Janša

Spectacol prezentat în cadrul proiectului internațional
„What to affirm, what to perform/
Cartografierea istoriei invizibile”

24 FUN
BIBLIOTECA
CULTURA
ALTERNATIV
LITERAR

ROCKIN' BY MYSELF
Dumitru UNGUREANU

Control

Un artist plastic de vîrstă mea, fîr\ comenzi n\ndestul\toare ca s\l asigure traul familiei (nevast\, copil de [coal\ general\), [i-a dorit enorm s\ vad\ Italia, leag\vnul [i ralul celor care [tlu s\]ln\ n\ m'n\ un [evalet, o pensu\, o dalt\, o mîstrle, o arm\ alb\.

Cum bursele, invita\iile [i sponsorii l\ ocoleau, omul n-a g\sit alt\ solu\ie dec\ t\ s\ lucreze acolo n\ construc\ii. F\c\nd socoteala dup\ cele v\zute la unii concitadini umbla\i deja (era prin 1994-1995) n\ Peninsula, spera c\ va r\m\ne cu destule „finan\je” ca s\ renoveze gospod\ria. Cu argumentul acesta [i-a convins, anevoie, so\ia s\ accepte planul.

mascul disponibil, un vecin ce-i b\tuse „aproponturi”... (Cuv\ntul ghilimetat ilustreaz\ nivelul ei t\lectual, de care nu se jena s\ fac\ parad\, mai ales la sindrofiile, rare, prilejuite de inaugurarea vreunei lucr\ri a consortului.) C\lc\tura pe-al\turi nu era o tragedie, n-o condamna nici m\car el, artistul plastic a c\ruai munc\ n\ Italia]inea loc de studii post-universitare. Se resemnase aprioric, ne spunea la o bere, de prezumtiva infidelitate. Dar femeia a vrut s\ se [tie ce face, cu cine-o face, c\nd, cum [i de ce. Toate le-a pus n\ circula\ie cu gura-i proprie, [i tot ea le-a r\st\lm\cit, atribuindu-le unor vecine invidioase, n\tr-o nebulie de proz\ ce n-o poate egala str\duin\]a unui scriitor cu stagii de creative-writing la ce workshop vre\i. La ntoarcerea so\ului, dup\ o discu\ie confuz\, menajul a revenit la (para)normal! Fire[te, femeia pretindea c\ pricepe [i controleaz\ mintea artistului, b\rbatul ei. Or, controlul acesta doar artistul l\ de]ine, uneori – deseori! – nici el!...

Pare c\mi folosesc organul iscodendic spre a comite o intruziune n\ intimitatea familiei. Intimitatea familiei respective a devenit ns\ fapt public. La c\teva s\pt\m\ni de la plecarea b\rbatului, nevasta [i-a – cum se spune n\ popor – pus poalele n\ cap. Nimic de zis, impulsurile trupului (care trup o fi [tiind mai multe, cum zicea un prozator optzecist, dar [i face destule) scap\ deseori de sub control. Iar un corp a]a cum avea atunci femeia care pl\ngea-n rolul so\iei artistului pornit la munc\, [tie, face, vrea [i poate, [i nu se n\curc\ n\ am\nunte de natur\ moral\, social\, familial\.

O fi un gest firesc s\]i mpline[ti fizica nevoie, chiar dac\ „legile” spun c\ e bine s\ te abii. Legile s\nt mai degrad\ drojdia unor neputin\je, dec\ fri[ca unei filosofii. De acord, societatea se men]ine prin astfel de autorestric\ii, dar putem afirma c\ asta n\seamn\ ceva bun? Nu pledez pentru insurgen]\, pentru anarhie sau dezam\; ns\ n-a[fi amicul rockerilor dac\ a[sus]ine contrariul. (}i-n fond, cinstit vorbind, ce altceva este istoria umanit\]ii dec\ t un [ir de legi & dogme (morale)? r\sturnate, cu sau f\r\ \tmb\N\?

...Destul cu filosofandoseala! Revenind la concret, constat c\ sub fardul unei femei oarecare, gospod\in\ a]a-[i]a]a, vigouroas\ [i mol\ie simultan, muncitoare [i]fnoas\ (de exemplu, [motruia o zi-n\treag\ locuin\], ns\ n-ar fi nc\lzit cafeaua din ibric nici s-o pici cu cear\), se ascundea femeia cu nevoi obi[nuite: hran\, confort, sex, b\rf\... N-a trecut luna de c\nd i plecase b\rbatul, c\ muierea s-a culcat cu primul

Gustav Mahler – o via]\ n\nterupt\...

SCRISOARE PENTRU MELOMANI

„Muzica nu trebuie n]leas\, ea trebuie ascultat\” (Hermann Scherchen)
Victor ESKENASY, Radio Europa Liber\, Praga

A[teptat cu ner\bdare de aproape un an, cel de-al patrulea [i ultimul volum al edi\iei definitive engleze din monumentală monografie *Gustav Mahler* semnat\ de Henry-Louis de La Grange a ap\rut la prestigioasa Oxford University Press. Cum se n\mpl\ [i cu alte c\ri], opere de o via]\, dimensiunile monografiei s\nt aproape ciclopice, cele

peste 1.700 de pagini ale volumului al IV-lea transform\ndu-l n\tr-un opus greu de]inut n\ m'n\ [i mai cur\nd o lucrare de consultat dec\ t una de lectur\ obi[nuit\.

Dar, n\tr-un fel sau altul, cartea e pasionant\, iar suplimentul de informa\ie merit\ investi]ia, cel pu]in pentru amatorii muzicii lui Mahler, printre care m\ num\.

Volumul, care poart\ subtitlul *O via]\ nou\ n\nterupt\ scurt (1907-1911)*, este consacrat perioadelor activit\]ii dirijorale a compozitorului ce ar putea fi numit\ „american”, fiindc\ ultimele simfonii, de la a 7-a la a 10-a [i p'n\ la *C\ntecul p\m\ntului*, au fost compuse n\ cursul vacan]elor n\ Dolomli] [i c\ntate n\ premier\ la Praga sau Munchen. La Munchen a avut loc, n\ septembrie 1910, premiera mondial\ a mării Simfonii a 8-a, sub bagheta lui Mahler, ale c\rei repeti\ii s\nt descrise cu lux de am\nunte, [i tot acolo, n\ noiembrie 1911, c\teva luni dup\ moartea compozitorului, a *C\ntecului p\m\ntului*, dirijat de Bruno Walter. William Ritter, cunoscut [i pentru relat\riile sale despre Rom\nia epocii, [i ale c\ruai scrieri au fost publicate n\ anul 2000 de exegetul elve]ian Claude Meylan, este unul dintre martorii citai]i copios de La Grange.

Muzicologul francez, care, f\r\ exagerare, [i-a dedicat via]a lui Mahler, a publicat deja n\ 1973 primul volum al edi\iei engleze, urmat, din 1979 p\ n\ n\ 1984, de o versiune francez\, n\ trei masive volume, ap\rut\ la Fayard. Informa]ia disponibil\ n\ arhiva, ca [i exegezele despre Mahler s-au n\zecat n\tre timp, f\c\nd necesar un al patrulea volum al versiunii definitive [i rescrierea integral\ a celui dint\ i n\ limba englez\, ce va ap\rea probabil anul acesta.

–n esen\], ceea ce aduce nou acest al patrulea volum este coresponden]a dintre Alma Mahler [i amantul ei, celebrul arhitect Walter Gropius (1883-1969), p\strat\

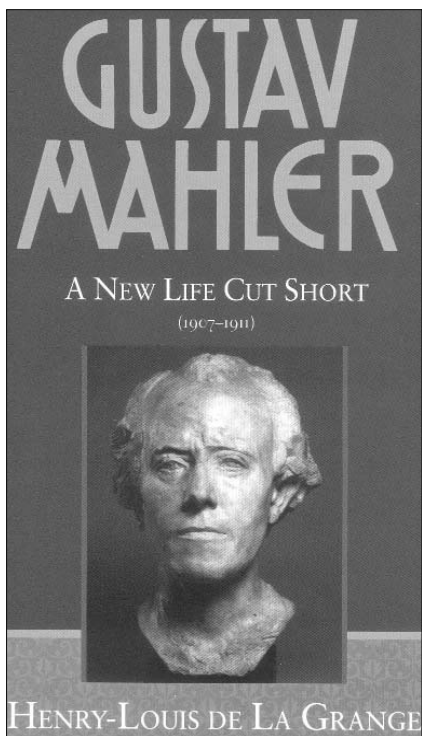
n\ arhiva Bauhaus de la Berlin [i devenit\ accesibil\ doar n\ ultimii ani. Scrisul greu lizibil al Almei [i interdic]ia fotocopierii epistolelor, ca [i ciornele [i copiile scrisorilor de dragoste, nedatate, ale lui Gropius explic\ n\ mare parte n\tr\zierea acuzat\ de La Grange n\ publicarea volumului s\u. Desigur, n\treabarea este dac\ acest episod colateral din via-

]a cuplului Mahler [i documentele, c\teva picante prin detaliile iubirii lor, merit\ aten]ia [i spa]iul tipografic pe care le-o acord\ Le Grange. R\spunsul este n\ mare parte pozitiv n\ m\sur\ n\ care Alma – care a avut grij\ de regul\ s\]i distrug\ scrisorile intime, iar nu o dat\ s\]i falsifice m\rtiriile ulterioare – furnizeaz\ n\ acest\ corespon-

den]\ un adev\rat jurnal al crea]iei [i psihologiei lui Mahler.

Episodul n\cepe n\ iunie 1910, n\ sta]iunea Tobelbad, nu departe de Graz, iar leg\tura va continua ascuns\ p'n\ la sf\ritul vie]ii lui Mahler. Nu f\r\ un moment teribil de cump\vn\, n\ toiul crea]iei celei de-a zecea simfonii, c\nd Gropius expediaz\ n\ mod deliberat o scrisoare de dragoste pe adresa lui Mahler, la Toblach, n\ locul adresei secrete de post-restant. Lucrurile se vor calma ns\, iar Alma alege s\ r\m\ n\ al\turi de Mahler, deoarece, explic\ ea, „dragostea lui este at\ de nesf\rit\ nc\ t a r\m\ne, n\ ciuda a tot ce s-a n\tmplat, n\seamn\ pentru el via]\, iar a-l p\rs\i, moartea”. Partitura autograf a celei de-a zecea simfonii reflect\ criza prin care trece, chinul omenesc suferit de Mahler, care noteaz\ pe ea, n\tre altele: *Purgatoriul sau Infernul*, iar pe schi]a unei mi[c\rii *Anun]ul mor]ii*.

T\nrul Gropius nu avea altceva de f\cut dec\ t s\ a[tepte [i, n\ a[teptare, s\ reconoa-c\ m\re]ia rivalului s\u de la al c\ruai concert cu simfonia a 7-a. i scria el Almei Mahler, s-a n\tors „epuizat, n\ agita]ie... M\ simt confuz, ca un om care are nevoie de ceva s\ se sprijine pentru a nu fi scos din curs\, s\ nu fie n\dep\rtat de la propriile idealuri, ca un om care, surprinz\tor, p\]e]te pe un teritoriu str\in”. Str\in\ i [i era...

„Henry-Louis de La Grange, *Gustav Mahler. Volume 4. A New Life Cut Short (1907-1911)*, Oxford University Press, 2008, XVIII+1758 pp.

Cyberland]esut `n fibr` de carbon

DISPLAY

Diana SOARE

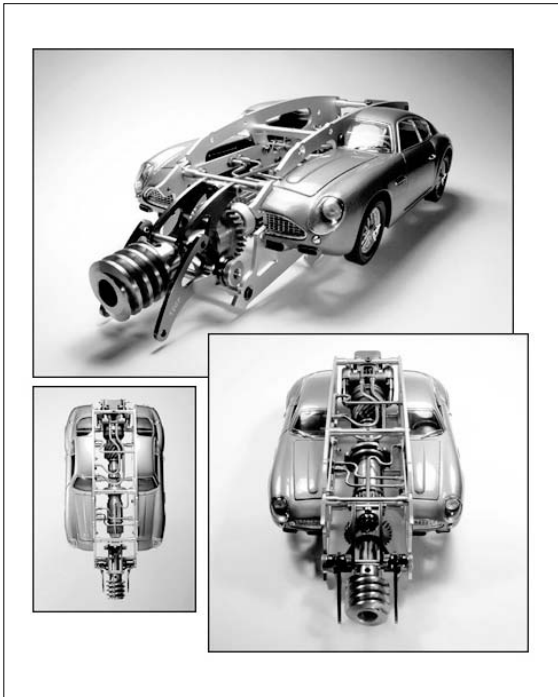

Se]tie: femeile devin isterice dac`, Doamne fere]te, se `nt mpl` s` dea ochii cu vreun]ricel. Hop pe masa din buc`tr`ie,]ipete, genunchi la gur`, tremur nervos. Cumva atipic, nu suf`r de simptome similare dec`t la vederea unei insecte cheratinoase sau a c`te unui p`ianjen burtos. Pentru vindecare, propun 1-800-CHRIS#CONTE.

O v`duv`-neagr` creat` din plesele unei vechi ma]ini de cusut Singer nu-mi d` flori, ba chiar repulsia pe care a] fi sim]it-o altfel se tope]te instantaneu `n admira]ie. P`ianjenul cyberpunk `i apar]ine sculptorului Christopher Conte (<http://www.microbotic.org/>) [i este una dintre numeroasele sale crea]ii ce `mbin` arta cu biomecanica. Amestec straniu de *Matrix* [i Jules Verne, operele sale de art` au fost expuse pentru prima dat` publicului `n 2007.

Christopher Conte s-a n]scut la Bergen, `n Norvegia, [i a descoperit creioanele ca orice copil normal, pe la trei ani. Dup` ce s-au mutat la New York, p`ri]ii l-au `nscris la cursurile de art` ale Hofstra University, lu nd `n serios sfaturile `nv`]toare], care-i observase neobi]nuit talent. A studiat apoi la St. John's University `nc` din liceu, iar `n clasa a XI-a a primit o burs` la renumitul Pratt Institute. `n paralel, printr-un program sponsorizat de Columbia University, a urmat cursuri de anatomie la Columbia Presbyterian Hospital.

„C`nd studiam la Pratt, am trecut de la pictur` [i desen la lucr`ri tridimensionale”, poveste]te Conte `ntr-un interviu acordat publica]iei „The Morning News”. „De]i urma s` mi dai licen]a” `n ilustra]ie, `n timpul liber]ceam sculpturi inspirate de robotic`. „`ncet-`ncet, am `nceput s` folosesc metoda [i pentru temele de la]coal”. Din fericire, profesorii m-au sus]inut [i n-au v]zut nici un motiv pentru care sculptura nu putea fi folosit` pentru a ilustra o idee.” Dup` ce [i-a luat licen]a

„n Arte, Christopher Conte a `ncercat s` combine pasiunea pentru sculptur`, medicina [i biomecanica [i a `nceput s` lucreze `n domeniul protetiicii, realiz`nd membre artificiale.

V`duva-neagr` din ma]ina de cusut

Cu toate acestea, sculptura a r`mas prima lui iubire. Anul trecut, publicul i-a putut admira pentru `nt`ia oar` uimitoarele lucr`ri, despre care au scris reviste precum „Wired”, „Popular Science” sau „Make Magazine” [i pe care le-au folosit deja posturile Discovery Channel [i MTV.

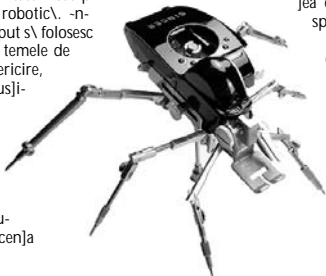
„`ntr-un interviu pentru „Dark Matters Magazine”, Conte recunoa]te c` primul artist care l-a inspirat a fost Leonardo da Vinci, dar se declar` fanul lui H.R. Giger, despre care spune c` l-a ajutat s` vad` [i s` `n]eleag` frumuse]ea dintr-o alt` perspectiv`.

De cur nd, a `nceput s` colaboreze cu agentul lui Giger, Leslie Barrary, ceea ce `recunoa]te `este „o adev`rat` onoare”.

Id`ile, poveste]te el, `i vin de oriunde. Robo]ii, natura, medicina, antichit`]ile, ingineria, instrumentele [tiin]ifice, filmele pe care le urm`re]te [i c`r]ile pe care le cite]te – toate `l ajut` s` creeze sculpturi fascinante, aflate la grani]a dintre realitate [i science-fiction, dintre fiin`] [i ma]in`. „S`nt `ndr`gostit de antichit`]i. Hoin`rind prin p`le]ele de vechituri, am `nceput s` le apreciez frumuse]ea, pe care mi-am dorit s` o pot reflecta `n lucr`rile mele. Cel mai greu `ns` este s` g]sesc piesa potrivit` [i s` reunesc s` `i p`streze enigma.”

Cele mai multe dintre sculpturile sale `nf`]ieaz` insecte. Conte porne]te de la forme naturale [i caut` apoi materiale sau piese care se potrivesc imaginii pe care [i-o dore]te, pentru c` nu-i place s` construiasc` nimic de la zero, ci s` integreze `n sculptur` componente deja existente. Evident, totul trebuie s` se asorteze perfect. Despre p`ianjenul creat dintr-o ma]in` de cusut, poveste]te cu entuziasm: „C`nd am v]zut piesa, am [tiut c` e corpul unei arahnide. Tot ce mi-a r`mas de f`cut a fost s`-i construiesc picioarele”.

De]i nu s`nt tocmai robo]i, unele dintre lucr`rile sale au anumite p`r]i mobile, pentru a exprima c`t mai fidel ideea de mi]care. Dar Christopher Conte nu se mul]ume]te cu at`ta. `n viitor, promite s` ne uimeasc` din nou, fiindc` a `nceput deja s` lucreze la ni]te prototipuri de insecte, dotate cu microprocesoare prin care li se poate controla mi]carea.

**VOI N-A]I `NTREBAT
f`r` zah`r V` R`SPUNDE**

BOBI

Buget de vacan]`

}[tiu c` oamenii au familii, copii, c`]el, pisici [i toi] membrii trebuie `ntre]inu]i, iar asta le m`n`nc` multe parale.]sta e rostul b`rbatului `n lume, s` munceasc` precum boul la jug pentru a se bucura de c`ldura a]ternutului nevestei, nivelul erec]iei m`sur`ndu-se, `ntr-o societate modern`, dup` grosimea portofelului `n momentul `n care te mulezi de dam` `ntr-una dintre `mbr`]i]rile ritualece ante`mperechere. Cu alte cuvinte, astea s`nt cheltuieli de neevitat, lunare, de parc` salariul ar fi un ciclu menstrual financiar.

Vreau s` m` refer `ns` la alte pl`]i, considerate `n mod eronat ca fiind necesare pentru buna desf`]urare a concediului r`m`nului: transportul, cazarea [i holeala pe litoral. To]i se freac` de [eful de la sindicat ca pisica de prun, doar-doar or prinde mult norocosul bilet de odihn` la juma` de pre]. `l facem s` se simt` ca un p`l`v, s`-[i dea o importan]` pe care nu o merit`, fiindc` rolul lui nu e s` ne trimit` sa s`m cu sula `n nisip, ci s` se bat` cu patronul [i cu toi] badigarzii lui pentru salarii [i condi]ii de munc` mai bune.

V` explic acum cea mai ieftin` variant` de sejur, pe care am probat-o anul trecut [i m` preg`tesc s` o aplic iar, `n august. Am venit la mare cu trenul, cu na]ul, bine`]eles. `n sezon nu mai

conteaz` c`t ai s`-i dai, c` se merge pe cantitate. Cred c` m-ar fi luat [i pe datorie. Diminea`] la [apte eram `n Constan]a. M-am dezbr`cat la slip [i m-am `ntins la somn pe cear[af. S` nu folos]i crem` de protec]ie! Pe la doi]pe am m`ncat ultimul serv] [i m-am `ntors pe bu]n, pentru ca soarele amiezei s`-[i fac` datoria. Spre sear` m-am ocupat [i de cazare. Am sunat la salvare, acuz`nd dureri cumplite de cap [i de piele, iar ei au venit chiar repede. M-au internat de urgen]`, cu diagnosticul insola]ie sever`, anun]`ndu-m` cu triste]e c` voi sta la ei cel pu]in o s`ptam`n`.

Era tot ce-mi doream. Medicii plecau acas` dup`-amiaz`a, r`m`nea unul singur de gard`, un curvar, care nu prea]e]ea din cabinet (avea [i bud`). Am dat c`te cincizeci de mil la asistente, dup` care am `nceput s` le amenin` cu poli]ia, pentru luare de mit`. Mi-au dat banii `napoi [i, de fric`, nu au spus nim`nui unde disp`ream eu `n fiecare zi, pe la cinci, `ntorc`ndu-m` cu slipul ud. Trebuia s` sacrific plaja de diminea`]`, dar avantajele erau mari.

Dup` o s`pt`m`n` am primit biletul de externare, `mpreun` cu cinci minute de consiliere medical` pentru viitor. Am luat trenul spre cas` [i am s`rit din el la Brnova, spre triste]ea na]ului.

Suplimentul DE CULTUR`

Marc` `nregistra] – Editura Polirom [i „Ziarul de la]”. Proiect realizat de Editura Polirom `n colaborare cu „Ziarul de la]”. Se distribuie gratuit `mpreun` cu „Ziarul de la]”.

Adres`: Ia]i, B-dul Carol I, nr. 4, etaj 3, CP 266, tel. 0232/ 214.100, 0232/ 214.111, fax: 0232/ 214.111

Colectul editorial: Emilia Chiscop, Florin L`z`rescu, Lucian Dan Teodorovici (senior editor)

Redactor-]ef: George Onofrei

Redactor-]ef adjunct: Anca Baraboi

Secretar general de redac]ie: Florin Iorga

Rubric]i permanente:
Adriana Babe]i, Bobi [i Bobo (FV` zah`r), Emil Brumar, Ruxandra Ceseranu, Emilia Chiscop, M`d`lina Cocea, Daniel Cristea-Enache, Radu Pavel Gheo, Casiana Ion]i, Florin L`z`rescu, Diana Soare, Lucian Dan Teodorovici, Luiza Vasiliu, Constantin Vic`.

Carte: Doris Mironescu, C. Rogozanu, Bogdan-Alexandru S]vrescu.

Muzic]: Victor Eskenas, Dumitru Ungureanu.

Film: Iulia Blaga. Teatru: Mihaela Michailov.

Arte vizuale: Matei Bejenaru, Marius Babias. Caricatur]: Lucian Amarii (Jup).

Grafic]: Ion Barbu. TV: Alex Savitescu.

Ed]i]a de la]`: Diana Soare

Ed]i]a Na]ional`: Elena V`d`v`reanu, R. Chiru]`, Veronica D. Niculescu.

Publicitate: Oana Asaftei, tel. 0232/ 252294

Distribui]e / Abonamente: Mihai S`rbu, tel. 0232/ 271333. Media Distribution S.R.L., tel. 0232/ 216112

„Suplimentul de cultur`” este `nscris `n Catalogul presei interne la poz]ia 2378. Pentru abonamente v` pute]i adresaoric]rei Agen]ii Rodipet din Ia]`, sauoric]vrii oficiu po]tal. Cititorii din str`n]itate se pot abona la adresa: export@rodipet.ro.

Tarife de abonament: 18 lei (180.000) pentru 3 luni; 36 lei (360.000) pentru 6 luni; 69 lei (690.000) pentru 12 luni

Tipar: Print Multicolor

Responsabilitatea juridic` pentru con]inutul articolului `i apar]ine autorului. „Suplimentul de cultur`” utilizeaz` fluxurile de]tiri Newsin `i Manuscrisele primite la redac]ie nu se `napoz]az`

» **Luiza Vasiliu: „S-ar putea fabrica niște cărți-evantaie: când le-am deschide, s-ar comporta ca niște evantaie adevărate de secol al XVII-lea, ne-ar ascunde de privirile celorlalți și ne-ar șopti la ureche tot ce scrie pe paginile la care am deschis cartea”.**

ENȚICLOPEDIA ENCARTA
Luiza VASILIU

Colivia caut\ pas\rea

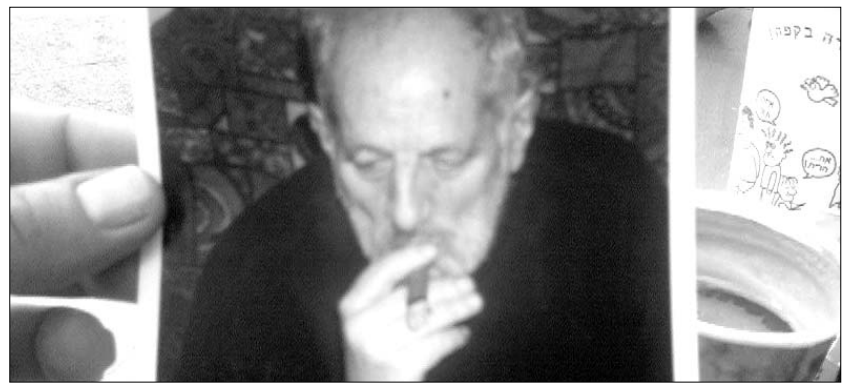
Soluții

Dacă a[fi fost om de [tlin], mi-ar fi plăcut să mă specializez în soluții imposibile, propunerii n[tingi] și salvări at[de miraculoase, n[ct] n-au n[cl] un efect. A[mai fi descoperit boli inexistente [i leacurile potrivite pentru ele. M-a[fi bucurat de delicia inuită[]i [i poate că asta m-ar mai fi r[corit, mai ales că vara mă caramelizez pu[]in c[te pu[]in [i-mi pierd [i min]ile, de la căldură. Tot din cauza căldurii, n[tr]-o după-amiază insuportabilă din luna iunie, mi-au trecut prin minte soluții imaginare (patafizicienii s[nt pe recep]ie) ca să sc[]p[]m de ora[]ul n[]c[]ns. Nu să fugim, să plecăm la p[]dure sau să d[]m drumul la aparatul de aer condiționat – acestea s[nt treburi banale [i En]clopedia nu se ocupă de ele. n[schimb, ne-am g[]ndit (eu [i cu ea) că trebuie să n[fruntăm ora[]ul cu demitate [i fantezie. Doamnele [i domni[]oarele ar putea, de exemplu, să poarte cercei din cuburi de ghea[], care să se topească de-a lungul unei zile n[]tregi. Picăturile ar fi u[]or parfumate [i ar aluneca pe g[]t, pe bra[]e [i pe unde mai vor ele, discret, c[]t să nu supere m[]tasea [i bumbacul de pe trupurile n[]c[]zite. Aici se n[]cheie partea glamour [i n[]cepe copil[]reala. N-ar fi teribil dacă ne-am putea plimba prin ora[] n[] n[]te pungi mari cu apă, ca pe []tii exotici pe care i cump[]răm uneori de la magazinul de pe []t? Ne-am rostogoli pe asfalt [i am saluta din priviri cunoscu]ii (numai să nu se spargă punga din gre[]șeală, ag[]ndu-se de vreun ciob). Sau am putea avea montate de bretelele rochiilor sau gulerul căm[]șii [i n[]te elici străvezii, cu un motor[] minuscul, care, din plin trafic, ne-ar ridica vreo zece metri deasupra străzii, duc[]ndu-ne repede [i aerisit acolo unde vrem să ajungem (acum mi dau seama, din anumite motive, se recomandă purtarea pantalonilor). Sau s-ar mai putea fabrica ni[]te căr]i-evantaie: când le-am deschide, s-ar comporta ca ni[]te evantaie adev[]rate de secol al XVII-lea, ne-ar ascunde de privirile celorlal]i [i ne-ar []pti la ureche tot ce scrie pe paginile la care am deschis cartea (pe mine m-ar r[]cori instantaneu poemele lui Mallarmé). n[] fine, probabil că m-a[] descurca [i cu o rochie de in, o stic[] de ceai verde cu ghea[], o p[]lărie [i muzica pastelată a spaniolilor de la Mus c[]nt[]ndu-mi n[] urechi. Dar asta deja nu mai e o solu]ie imagină[]r.

n[]n anii 2001 [i 2002 am fost de două ori n[]n Israel ca să lucrez împreună cu Mircea S[]ucan la o carte despre el. Un volum monografic, pe care ini]ial fiecare îl vedea altfel ([i despre care am mai scris aici, n-am uitat). Mircea S[]ucan făcuse patru lungmetraje chinuite n[]n România [i din 1987 tr[]ia la Nazareth-Ilit, n[]tr-un soi de refugiu lini[]tit, o adev[]rată oază după existen]a periculoasă [i amenin]ată de cenzură din România. Via]a n[]n Israel era mult mai calmă, n[]tr-adev[]r, dar cineastul se]inea la curent cu tot ce se n[]t[]mplă n[]n România. Nu plutea ca o meduză n[]tr-un acvariu de cle[]tar.

n[]n cursul primei vizite mi-a spus că lucrează la o nouă carte, că aceasta se cheamă *Colivia caut\ pas\rea*. (Tiam de dinainte să plec de pe Otopeni că Mircea S[]ucan era [i scriitor, dar de-abia cu relativ pu]in timp nainte de a ajunge la Nazareth-Ilit am aflat că nu publicase n[]n România decât o singură carte, volumul de povestiri *Camera copilor*, n[]n 1969, volum care fusese prefat[]t de Nicolae Manolescu. Celelalte căr]i le trimisese mai târziu din Iar[], pe microfilme, [i fuseseră publicate n[]n Israel. n[]n cursul discu]iilor pentru volumul nostru, n[]nregistrate de reportofonul luat cu împrumut de la Cristian Mungiu, am vorbit [i de filme, [i de căr]i. Chestia e că la un moment dat a devenit destul de dificil să le separi. S[]ucan spusese că pentru el n[]gerul [i reprezentaseră căr]ile, iar demonul – filmele. Că atunci când n-a mai fost []sat să facă filme, s-a a]ezat la masă [i a scris. Ca [i filmele sale, [i căr]ile s[nt pu]line. P[]nă să intri n[]n ele [i să n[]cepi să le cite[]ti,]i par, privite de la jum[]tate de metru, ni[]te chestii sub]irele, pe care le poți citi la metrou. Nimic mai fals. Deci de la un moment dat n[]colo mi-am făcut, a[]a, o mică teorie: căr]ile lui S[]ucan s[nt ca [i filmele sale – pu]ine [i aparent frivole, dar cu o incredibilă via]ă care

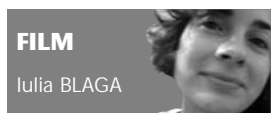
colăie pe din[]untru. Au [i un mecanism n[]ciferat de autoprotec]ie. *Manuscrisul de la Ciomagi*, scris n[]n preajma realizării filmului *C[]nd primăvara e fierbinte* [i n[]n a[]fel scris n[]c[]t fiecare rând se luminează când [i cite[]ti [i recade n[]n t[]n[]tune-ric atunci când treci la r[]ndul următor. *Izidor M[]neciu*, istoria scrijelirii unei căr]i pe piele, oferă o altă sugestie – nu

de lectură, c[]t despre via]a autorului, căruia scrisul [i permisese să se exprime cu libertatea cu care n-a fost []sat să-[i facă filmele: [i să se apere (nu doar de al]ii, dar [i de sine însu]i) când libertatea din cap [i s[]n]tatea [i erau amenin]ate. Când [i iscodeam despre cartea la care lucrează [i pe care mi spusese că da, a n[]ceput să scrie, Mircea S[]ucan nu spunea prea multe. Mi-a amintit doar la un moment dat că ac]iunea căr]ii *Colivia caut\ pas\rea* se petrece n[]n Israel, când, n[]tr-un an nedefinit, nu foarte curând, n[]ncepe să n[]ngă.

Un text la fel de dificil ca și autorul său

Am terminat cartea noastră, *Fantasma [i adev[]ruri. O carte cu Mircea S[]ucan*. Ea a fost publicată n[]n 2003, iar Mircea S[]ucan a murit cu o zi nainte lansării, ca [i cum [i n[]cheiase socotelile. n[]tre timp a [i n[]ns la Ierusalim. Dar ceva răm[]sesse neterminat. Leon Volovici, care i-a fost, alături de Costel Safranin, prieten apropiat, a avut anul trecut ini]iativa unui volum care să str[]ngă toat[]

FILM
Iulia BLAGA

proza lui Mircea S[]ucan publicată n[]n cele două]ri. n[]ngrijit de un redactor foarte inimos, Alexandra B[]rna, volumul a ie]it de curând la Editura Institutului Cultural Român. Ca [i filmele sale, proza lui Mircea S[]ucan alcătuie[]te ni[]te repere pentru ce ar fi putut crea dacă via]a ar fi fost mai n[]le]gtoare. Căci tot ce a scris e str[]ns n[]n aproape 400 de pagini. Să nu crede]i că-[i da]i gata n[]tr-un sejur la mare. n[]n general, textul e la fel de dificil ca [i autorul său, dar plin de savoare [i de tandre]e din momentul n[]n care [i prinzi [i pilul. Volumul a primit titlul *Colivia caut\ pas\rea*, pentru că cercul trebuia n[]chis, dar poate [i pentru că acea colivie se află mereu undeva n[]n urma noastră – n[]n]ara pe care am p[]r[]sit-o (for]ai), n[]n trecutul care, aparent, ni se refuză –, sau n[]n noi n[]sine.

Guguștiucii

După miezul nop]ii, scriu la laptop, n[]n bucl[]tarie, ca să pot fuma (asta-i regula: nu afumăm perdelele [i restul, nu-i cade greu la clorofilă plantei de apartament, avem o piedică n[] plus n[]n calea fumatului excesiv). Am ie]it la fereastră, am tras c[]te un fum alternat cu c[]te o gură de lini]te urbană [i mi-au căzut ochii pe familia de gugu]tucii care [i-a făcut cuib după antena parabolică ramasă a n[]im[]nui de pe urma unui italian, fost chiriă[] n[] blocul nostru. Trebuie să scriu despre familia asta.

Gugu]tucii de după antena parabolică se iubesc ceva de groază: iar au căzut cloacă. Nu vorbesc prostii când spun „au căzut cloacă”, pentru că i-am văzut cu ochii mei cum clolesc cu r[]ndul, [i femela, [i masculul (mă rog, eu nu []tiu care-i masculul [i care-i femela, dar cum cei doi au dimensiuni diferite, cred că-i exclusiv fie gugu]tucii (homo). S[]nt la a treia sau a patra genera]ie de pui pe anul n[] curs. I scot pe bandă rulantă, n[]c[]t nici n-apuc să-mi dau seama dacă-[i iau vreedată o

pauză. Ai putea crede că [i-au făcut [i o afacere din asta – „Cloccit u o problemă?! Oua]i [i de restul se ocupă asocia]ia noastră familiară!”. Azi vezi un pui[]or n[]n puf, a[]tept[]nd cu gura căscată la antena parabolică, m[]ine-i vezi pe []tia]u[]ti pe ouă. m[]i [i n[]chipui lejeritatea cu care p[]rin]ii – b[]nuiesc, tat[]n – scapă de progenerituri: „Puiule, via]a-i grea. Tu e]ti mare de-acuma, uite]i-au crescut [i vreo două pene. La de-aici o masculul] de drum [i zboară n[] lume”. Iar puilul dispăre pe veci, zboară de la etajul trei p[]nă n[] ghearele pisicilor boschetare care patrulează pe sub geamul nostru, după ce i-am dezvoltat eu reflexul

pavlovian, arunc[]ndu-i din când n[]când c[]te o bucată de salam. Am vrut să verific dacă treaba asta-i normală la gugu]tucii [i am dat un search pe gooogle. Prima ocuren]ă e site-ul www.vinatorul.ro, care m-a l[]murit bu]tean. Căc[] gugu]tucul se cheamă „Streptopelia decaocto F.”, este o specie alohtonă, devenită sedentară n[]n România, asemănătoare ca aspect cu turturea”. Căc[] „gugu]tucul cuib[]re]te [i se odihne]te preponderent n[] localit[]]i, de aceea se poate v[]na numai n[] sezonul agricol, la recoltare, când bog[]]ia hranei scoate gugu]tucul din localit[]]i, n[]tr-un soi de pasaj diurn către c[]mp”. Ce băz[] poti să pui pe informajile de-aici, dacă admini] n-a introdus pe site o vorb[] despre gugu]tucii care cuib[]resc după antena parabolică? Căc[] „este o specie interesantă pentru v[]ntoare”, dar mie unuia mi se pare doar o specie interesantă de urm[]rit.